

POROČILO O DELU ZA LETO 1989

URP/RP: NACIONALNA VPRAŠANJA, MEDNACIONALNI ODNOSI,
IZSELJENSTVO

C5 - 0602 - 506 - 89

Ljubljana, 1989

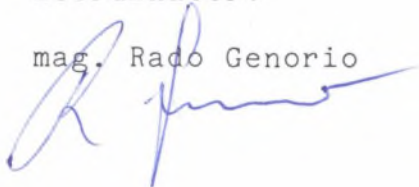
I.

1. URP/RP: Nacionalna vprašanja, mednacionalni odnosi, izseljenstvo
C5 - 0602 - 506 - 89
2. PS: Geografski problemi urbanizacije na narodnostno mešanem območju Prekmurja, Slovenske Istre, v zamejstvu in v območjih slovenskega izseljenstva
3. Inštitut za geografijo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani
4. Koordinator: mag. Rado Genorio
5. Raziskovalna skupina: dr. Vladimir Klemenčič
mag. Rado Genorio
Peter Repolusk
Tatjana Ogrinc
Jernej Zupančič
6. Predmetna oznaka: socialna geografija, narodna manjšina, Prekmurje, Koroška, izseljenstvo, Argentina, Buenos Aires, geografija prebivalstva
7. Financer: RSS

Datum: 15.12.1989

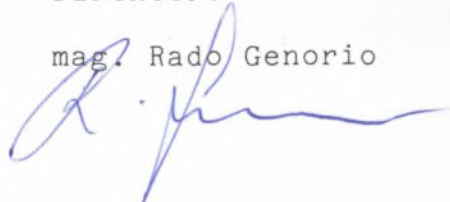
Koordinator:

mag. Rado Genorio

Direktor:

mag. Rado Genorio

II.

GEOGRAFSKI PROBLEMI URBANIZACIJE NA NARODNOSTNO MEŠANEM OBMOČJU PREKMURJA, SLOVENSKE ISTRE, V ZAMEJSTVU IN V OBMOČJIH SLOVENSKEGA IZSELJENSTVA

Povzetek

Programski sklop obravnava prostorske procese v treh različnih območjih (Prekmurje, Koroška, Argentina) avtohtone in alohtone poselitve Slovencev ter pripadnikov drugih narodnosti. V prvem primeru, ko gre za obravnavo narodnostno mešanega območja v Prekmurju so, ob metodoloških in analitičnih postopkih raziskovalnega dela, navedeni tudi nekateri delni rezultati ter domača in tuja strokovna literatura. Koroška je predstavljena s prispevkom kritične obravnave statistične kategorije "windish" pri avstrijskih popisih prebivalstva. Analiza bazira na rezultatih popisov prebivalstva po maternem (nacistični leta 1939) oziroma občevalnem jeziku (v letih: 1951, 1961, 1971 in 1981) ter popisa posebne vrste leta 1976. V okviru obravnavanja socialnogeografske problematike slovenskega izseljenstva v Argentini pa je poudarek na delnem sintetiziranju rezultatov dosedanjega raziskovalnega dela. V dveh delih so prikazane prostorske razsežnosti priseljevanja in razvoj slovenskih skupnosti v Velikem Buenos Airesu.

III.

GEOGRAPHICAL PROBLEMS IN THE URBANIZATION ON THE NATIONALLY MIXED AREAS OF PREKMURJE AND SLOVENE ISTRA, IN COUNTRIES ACROSS THE BORDER, AND IN AREAS WITH SLOVENE EMIGRANT POPULATION

Summary

The report presented here deals with spatial processes in three different areas (Prekmurje, Koroška and Argentina), which are autochthonous and allochthonous settled by Slovenes and other nationalities. In the first case, where the nationally mixed area of Prekmurje has been taken into account, the investigation based on new methodological and analytical approach and in short on the observation of domestic and foreign scientific literature. The report also presents some results from current investigations. Koroška is presented with a critical analysis of the census category "windish" in austrian population censuses. The analysis based on the results of census categories: Population by Mother Tongue (1939) and Population by Language spoken at home (1951, 1961, 1971 and 1981). The special census in 1976 has been observed, too. In the frame of sociogeographical research of Slovene emigrants in Argentina the emphasis based on the results issued so far. In two parts are shown the spatial dimensions of Yugoslav immigration to Argentina and the characteristics of the development of the Slovene settlements in Greater Buenos Aires.

IV.

BIBLIOGRAFIJA

GENORIO RADO:

- Slovenci v Kanadi, Geographica Slovenica 17, Ljubljana, 1989 (samostojna publikacija), 200 str., 18 grafikonov, 167 cit.lit.
- Argentina kot imigracijska dežela, Referat na Ilešičevih dnevih, Ljubljana 1989, 17 str., 20 cit.lit.
- Characteristics of the development of the Slovene settlement in Buenos Aires, Referat na mednarodnih študijskih dnevih Združenja za ameriške študije (American Studies Association), Toronto 2. - 5. november 1989, 10 str., 4 karte, 8 cit.lit.)
- La Inmigracion Yugoslava en la Republica Argentina, Referat v delovni skupini Evropskega sveta o problemih Latinske Amerike, Dunaj, 19. - 22. oktober 1989, 18 str., 3 grafikoni, 15 cit.lit.

KLEMENČIČ VLADIMIR - ZUPANČIČ JERNEJ:

- Statistična kategorija "windisch" pri avstrijskih popisih prebivalstva, 21. Koroški kulturni dnevi, Celovec, 27. - 28. december 1989, 23 str., 2 grafikona, 4 cit.lit.

REPOLUSK PETER

- Prebivalstvena analiza depopulacijskega območja ali naselja, GO, 36 (1989), št. 3 (v tisku).
- Metodologija identifikacije etnične strukture prebivalstva v industrijski družbi, Referat na mednarodnem posvetovanju: Manjšine za jutrišnjo Evropo, Ljubljana, junij 1989, 10 str., 9 cit.lit.

REPOLUSK PETER
METODOLOGIJA IDENTIFIKACIJE ETNIČNE STRUKTURE
PREBIVALSTVA V INDUSTRIJSKI DRUŽBI
REFERAT NA MEDNARODNEM POSVETOVANJU:
MANJŠINE ZA JUTRIŠNJO EVROPO
LJUBLJANA, JUNIJ 1989, 10 STR., 9 CIT.LIT.

KAZALO

1. NARODNOSTNI VIDIK GEOGRAFSKEGA PROUČEVANJA URBANIZACIJE
V PREKMURJU IN SLOVENSKI ISTRI (Peter Repolusk)
2. STATISTIČNA KATEGORIJA "WINDISCH" PRI AVSTRIJSKIH
POPISIH PREBIVALSTVA (dr. Vladimir Klemenčič -
Jernej Zupančič)
3. SOCIALNOGEOGRAFSKA PROUČEVANJA SLOVENSKEGA IZSELJENSTVA
V METROPOLITANSKIH OBMOČJIH PREKOMORSKIH DEŽEL -
(mag. Rado Genorio)

NARODNOSTNI VIDIK GEOGRAFSKEGA PROUČEVANJA URBANIZACIJE V PREKMURJU IN SLOVENSKI ISTRI

Peter Repolusk

Na področju raziskav o narodnosti v Sloveniji sta bila v preteklosti najbolj razvijena področja: etnografska in zgodovinska. V zadnjih letih pa se v Sloveniji vse bolj razvijata tudi geografska in sociološka raziskovanja. V okviru geografskega raziskovanja se vse bolj razvijata tudi raziskovanja o narodnosti in etniciteti. V okviru sociološkega raziskovanja pa se vse bolj razvijata tudi raziskovanja o narodnosti in etniciteti. V okviru geografskega raziskovanja se vse bolj razvijata tudi raziskovanja o narodnosti in etniciteti. V okviru sociološkega raziskovanja pa se vse bolj razvijata tudi raziskovanja o narodnosti in etniciteti.

Področje raziskav o narodnosti in etniciteti v Sloveniji je v zadnjih letih vse bolj razvijalo. V okviru geografskega raziskovanja se vse bolj razvijata tudi raziskovanja o narodnosti in etniciteti. V okviru sociološkega raziskovanja pa se vse bolj razvijata tudi raziskovanja o narodnosti in etniciteti. V okviru geografskega raziskovanja se vse bolj razvijata tudi raziskovanja o narodnosti in etniciteti. V okviru sociološkega raziskovanja pa se vse bolj razvijata tudi raziskovanja o narodnosti in etniciteti.

Področje raziskav o narodnosti in etniciteti v Sloveniji je v zadnjih letih vse bolj razvijalo. V okviru geografskega raziskovanja se vse bolj razvijata tudi raziskovanja o narodnosti in etniciteti. V okviru sociološkega raziskovanja pa se vse bolj razvijata tudi raziskovanja o narodnosti in etniciteti. V okviru geografskega raziskovanja se vse bolj razvijata tudi raziskovanja o narodnosti in etniciteti. V okviru sociološkega raziskovanja pa se vse bolj razvijata tudi raziskovanja o narodnosti in etniciteti.

1. IZHODIŠČE IZBORA METODOLOGIJE RAZISKAVE

Raziskava o narodnostnih vidikih urbanizacije obeh NMO v veliko večji meri upošteva prostorsko in socialno mobilnost različnih narodnostnih skupin, ki žive pomešano, kot pa vizuelne oziroma fizične elemente urbanizacije v pokrajini (fizična rast naselij ter spreminjanje njihove morfologije, spremembe v rabi tal itd.). Vzroki za tako metodološko in teoretsko usmeritev raziskovalnega dela so naslednji:

- tako madžarska kot italijanska narodnost v Sloveniji sta številčno manjši populaciji, tako da s svojimi kulturnimi in zgodovinskimi posebnostmi v manjši meri vplivata na dinamiko in vsebino urbanizacijskih tokov v pokrajini. To še posebej velja za italijansko narodnost.
- NMO Prekmurja sodi drugače kot NMO Slovenske Istre med najmanj urbanizirana območja v Sloveniji, saj sta naselji mestnega tipa samo Lendava in Dolga vas. Tudi občini Murska Sobota in Lendava kot celoti sodita med najmanj urbanizirane z 18,9 % oziroma 16,8 % mestnega prebivalstva leta 1981 (Slovenija 48,9 %). Zato lahko sledimo procesom urbanizacije v pojavu suburbanizacije in hiperurbanizacije, ki se odražata v prvi vrsti v strukturnih spremembah prebivalstva (deagrarnizacija, spremembe v zaposlovanju in izobraževanju, dnevna migracija itd.) ter naselij (spreminjanje funkcije).
- analiza prebivalstvenih podatkov po narodnostih nam najočitneje prikazuje kvantitativne in kvalitativne razlike med posameznimi narodnostnimi skupinami v procesu urbanizacije (spremembe v vzorcu poselitve, smeri migracijskih tokov, področja zaposlovanja);

- tak pristop nam omogoča definirati nekatere posebnosti v razvoju italijanske in madžarske narodnosti (upadanje ali stagnacija števila, vloga in struktura narodnostno mešanih zakonov, nekatere posebnosti, povezane z majhnim številom pripadnikov narodnosti in s tem povezan kritičen odnos do absolutiziranja rezultatov popisa);
- eden od temeljnih namenov raziskave o povezovanju urbanih procesov in spreminjanju etnične podobe območij je tudi opredelitev prebivalstvenih karakteristik kot dejavnika identitete pokrajine.

Za večino analiz je osnovno gradivo popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj iz leta 1981. Kljub temu, da je popis časovno že nekoliko odmaknjen, je kot vir najbolj natančen in kompleksen. Ostali podatki po narodnosti prebivalstva so manj številni in predvsem manj medsebojno primerljivi. Demogeografske analize razvoja prebivalstva v Sloveniji izkazujejo relativno stabilizacijo razvojnih tokov po letu 1980, tako v medrepubliških migracijah, migracijah na nivoju podeželje-urbana središča ter razlikah v dinamiki rasti prebivalstva v območjih z različno stopnjo družbenogospodarskega razvoja. Zato menimo, da analiza stanja narodnosti leta 1981 v veliki meri kaže na vplive gospodarskih, prostorskih in socialnih dogajanj v prvih treh povojnih desetletjih in nam bo omogočila natančno primerjavo dogajanj vnaprej.

2. VIRI PODATKOVNEGA GRADIVA

Delo v letošnjem letu je bilo v marsičem dopolnitev lanskoletnega. Nadaljevali smo z analizo prebivalstvenih značilnosti narodnostnih skupin na narodnostno mešanih območjih (v nadaljnjem besedilu NMO) Slovenske Istre in Prekmurja. Poudarek je bil na analizi NMO v Prekmurju. V letošnjem poročilu ne podajamo tako izčrpnih analiz prebivalstvenih značilnosti madžarskega prebivalstva kot je bilo v lanskem poročilu analizirano italijansko. Ta analiza je do določene mere podana v "Geographici Slovenici" 16 (Genorio R., Kladnik D., Klemenčič V., Olas L., Repolusk F., 1985, Narodnostno mešano območje v Prekmurju). Podrobnejša analiza italijanske narodnostne skupnosti je bila potrebna, saj so bili v omenjeni publikaciji podani razvojni trendi samo za italijansko prebivalstvo, zlasti v naseljih občine Piran.

Analiza je obsegala naslednja področja:

- ### 3. UPORABLJENI VIRI IN LITERATURA V LETU 1989
- poenotenje metodologije prikaza prebivalstvenih podatkov za obe NMO
 - dopolnitev obdelave gospodinjstev in posameznikov po gospodinjstvih glede na socioekonomske karakteristike (kmečka, nekmečka, mešana delavsko-kmečka)
 - dopolnitev analize gospodinjstev in posameznikov po gospodinjstvih glede na njihovo starostno strukturo (po ustaljeni socialnogeografski metodi: mlada, generacijska, zrela, starajoča se, ostarela)
 - analiza narodnostno mešanih gospodinjstev (delež pripadnikov narodnosti v etnično homogenih gospodinjstvih, etnična struktura mešanih gospodinjstev)
 - dodatna analiza relativno številčne in pomembne skupine prebivalstva z italijanskim materinim jezikom, ki se je ob popisu narodnostno drugače opredelilo
 - na NMO v Prekmurju smo analizi madžarskega prebivalstva dodali še analize slovenskega, hrvaškega, srbskega in romskega prebivalstva ter narodnostno neopredeljene skupine "Jugoslovani".

Del rezultatov letošnje obdelave popisnega gradiva za NMO v Prekmurju je podan v kratkem komentarju in petnajstih tabelah na koncu poročila.

Gradivo je shranjeno v dokumentaciji Inštituta za geografijo Univerze E.Kardelja v Ljubljani.

V programih raziskave iz prejšnjih let smo večkrat navajali analizo sondnih naselij. To analizo redno izvajamo na NMO Prekmurje v okviru dela Mladinskih socialno-geografskih taborov. Zaradi velike razpršenosti italijanskega prebivalstva ter izrazito nizkega deleža v posameznih naseljih smo tovrstno analizo nadomestili z raziskavo razlik med naselji mestnega tipa ter nemestnimi (podeželskimi ali prehodnimi) naselji.

3. UPORABLJENI VIRI IN LITERATURA V LETU 1989

Za razlago sprememb etnične strukture območij in strukture posameznih narodnosti smo uporabili nekatere vire za starejša obdobja:

- Spezialortsrepertarium für das Österreichisch - Illirische Küstenland. Bearbeitet auf Grund der Ergebnisse der Volkszählung vom 31. Dezember 1910. Wien, 1918.
- Prekmurje. Seznam občin. Okrajno glavarstvo v Murski Soboti, 1921.
- Cadastre national de l'Istrie d'après le Recensement du 1er Octobre 1945. Edition de l'Institut Adriatique, Sušak, 1946.

- Wilhelm Winkler, 1931, Statistisches Handbuch der europäischen Nationalitäten. Wien, Leipzig.

Teorijo, metodologijo in terminologijo področij urbanizacije, migracij, medetničnih odnosov in etničnih struktur smo redno spremljali predvsem v naslednji domači periodiki:

- Geografski vestnik (po letu 1970)
- Razprave in gradivo. Inštitut za narodnostna vprašanja
- Migracijske teme. Časopis za istraživanje migracija i narodnosti. Institut za migracije i narodnosti Sveučilišta u Zagrebu.
- Teorija in praksa, časopis za družbena vprašanja.

V letošnjem letu smo obdelali tudi članke in razprave enake ali sorodne vsebine v nekaterih tujih geografskih periodičnih publikacijah. Vsebina ne zajema samo prispevkov s področja etničnih raziskav v ožjem pomenu besede, pač pa tudi problematiko religioznih in rasnih skupin ter pojave regionalizma in nacionalizma. Tak razširjen koncept sprejema tudi delovna skupina "World Political Map" (Svetovna politična karta) pri Mednarodni geografski uniji (IGU). Vsebina nekaterih prispevkov prihaja iz območij, ki se v geografskih in kulturnih značilnostih razlikujejo od Evrope (Angloamerika, Azija), a so metodološko zanimiva, saj obravnavajo etnične strukture in medetnične odnose v urbanem okolju.

"Economic Geography" (ZDA), po letu 1970:

Letnik 48 (1972):
R. Morill, F. Donaldson: Geographical Perspective on the History of Black America.

H. Rose: The Spatial Development of Black Residential Subsystems.

D. Deskins: Race, Residence, and Workplace in Detroit, 1880 to 1965.

D. Lowenthal: Black Power in the Caribbean Context.

Letnik 54 (1978):

I.Baruh, K.Schnell: Changes in the distribution of Arabs in mixed Jewish-Arab cities in Israel.

D.De Witt, E.Casetti: Do black students wish to live in integrated Neighborhoods.

B.Ball, G.Demko: Internal migration in the Soviet Union.

Letnik 58 (1982):

R.C.Jones: Channelization of Undocumented Mexican migrants to the US.

"Annals of the Association of American Geographers", po letu 1970

Letnik 60 (1970):

H.Rose: The Development of an Urban Subsystem. The case of the Negro Ghetto.

S.Brum, W.Hoffman: The Spatial Response of Negros and Whites Toward Open Housing.

Letnik 64 (1974):

D.F.Doeppers: Ethnical Urbanism.

Letnik 70 (1980):

W.Zelinsky: North America's Vernacular Regions.

C.Peach: Ethnic Segregation and Intermatriage.

Letnik 72 (1982):

D.Knight: Identity and Territory: Geographical Perspectives on Nationalism and Regionalism.

Letnik 73 (1983):

R.D.Sack: Human Territoriality: A Theory.

V obdelavi so članki in razprave v še nekaterih tujih geografskih publikacijah, ki pogosteje objavljajo članke s sorodno vsebino: "Geographica Helvetica", "Geographical --Magasine" (London), "Bulletin de l'Association de géographes Français".

4. UPORABNOST REZULTATOV RAZISKOVALNEGA DELA:

prispevki za publiciranje v strokovnih časopisih in tematsko povezovanje s sorodnimi raziskavami

- udeležba na mednarodnem znanstvenem posvetovanju "Manjšine za jutrišnjo Evropo" (Minorities for Europe of Tomorrow) z referatom "Metodologija identifikacije etnične strukture prebivalstva v industrijski družbi". Ljubljana, 8. in 9. junij 1989.

- priprava članka (skupaj z J.Zupančičem) o raziskavah v naselju Hodoš-Hodos kot primera naselja na NMO za Geografski obzornik.

- priprava članka (skupaj z D.Kladnikom) o geografskem in narodnostnem razvoju vzhodnega Prekmurja za madžarski strokovni časopis "Tér és Társadalom".

- prijava prispevka za Zborovanje slovenskih geografov (Koper, 1990) z naslovom "Spreminjanje etnične strukture prebivalstva kot element demogeografskega razvoja v Koprskem Primorju".

- uporaba dela rezultatov raziskav v medinstitutskem raziskovalnem projektu "Regionalna geografska monografija Slovenije - visoka dinarska in submediteranska Slovenija - mezoregija Koprsko Primorje."

5. IZHODIŠČA ZAKLJUČNEGA POROČILA L. 1990

Ker se raziskava naslednje leto zaključuje, vsebuje poročilo o letošnjem delu predvsem navedbe opravljenih del - kompletiranje podatkovnega gradiva, uporaba literature in virov, uporaba rezultatov raziskovalnega dela za publiciranje in udeležbo na strokovnih sestankih. Fazno poročilo zaradi tega ne vsebuje razmišljanj in zaključkov naslednjih sinteznih področij, na katerih bo zasnovano končno poročilo:

- posebne poteze razvoja urbanizacije v različnih naravnih in kulturno-geografskih pogojih
- problemi kvantitativnega in kvalitativnega vrednotenja etnične strukture in njenega spreminjanja v pogojih etnične pomešanosti
- problemi in relevantnost geografskega vrednotenja majhnih prebivalstvenih skupin
- vloga italijanske in madžarske narodnosti v obmejnih in narodnostno mešanih območjih za ohranitev in oblikovanje identitete pokrajine; strukturne spremembe in spremenjen vzorec poselitve narodnosti
- nekateri problemi geografske terminologije v okviru proučevanja narodnosti; problem termina in opredelitve narodnostno mešanega območja.

6. KOMENTAR K PRILOŽENIM TABELAM O PREBIVALSTVENIH IN NARODNOSTNIH ZNAČILNOSTIH NMO PREKMURJA

V prilogi je petnajst tabel, ki ilustrirajo razlike v poselitvi, vitalnih, socialnih in socioekonomskih značilnostih posameznih narodnostnih skupin na NMO Prekmurja. Vse tabele slone na analizi posameznikov (prebivalcev) leta 1981. Podatki o strukturi gospodinjstev bodo vključeni in vrednoteni v zaključnem poročilu v prihodnjem letu.

V analizo so bile zajete samo številčneje narodnosti, poleg Madžarov in Slovencev še Hrvati, Srbi, Romi in Jugoslovani. Zlasti pri romskem prebivalstvu kaže opozoriti na potrebo po skrbnejši proučitvi nekaterih njihovih značilnosti, kar pa do neke mere ovira neprimerljivost s prejšnjimi popisi zaradi močnega nihanja števila (verjetno gre za nedoslednosti pri beleženju oziroma izrekanju o narodnostni pripadnosti). Rome bo v bodočih raziskavah vsekakor potrebno vrednotiti kot avtohtono prebivalstvo z dolgotrajno prisotnostjo in tradicijo v posameznih delih Slovenije (Prekmurje, Posavje, Dolenjska in Bela krajina). Zaradi zgoraj navedenih težav pa nam podatki popisa prebivalstva o tej narodnostni skupini ne povedo veliko. Romi in Srbi sta številčno majhni populaciji (92 oziroma 88 oseb) vendar močno skoncentrirani v enem ali dveh naseljih. V analizo sta bili vključeni tudi zato, ker je glede narodnostnega razvoja slovenskih urbanih območij pričakovati njuno številčno rast.

Razpršenost ali koncentracijo poselitve posameznih narodnosti nam kaže naslednja tabela:

Narodnost	Zaporedno število naselja (po velikosti) v katerem % narodnosti preseže 50 %	Delež narodnosti, živeče v 10 največjih koncentracijah (naseljih)
Madžari	7	64,1
Slovenci	4	77,5
Hrvati	1	91,7
Romi	1	100,0
Srbi	1	90,0
"Jugoslovani"	1	99,3

Največ pripadnikov posameznih narodnosti živi v mestu Lendava. Drugače je le pri Romih - štiri petine Romov je v naselju Dolga vas.

Tabele od 8 do 13 nam ilustrirajo nekatere strukturne razlike med posameznimi narodnostmi. Madžarsko prebivalstvo je prostorsko in socialno najmanj mobilno, najbolj izpostavljeno procesom demografskega ostarevanja, ekonomsko pa najbolj vezano na tradicionalno agrarno dejavnost območja. Madžarsko in deloma slovensko prebivalstvo na NMO je avtohtono in kot tako najbolj navezano na tradicionalno podobo, identiteto in dejavnost okolja, v katerem živi. Zato tudi počasneje reagira na procese urbanizacije v pokrajini kot priseljeno prebivalstvo drugih narodnosti. Razvojne probleme madžarske narodnosti je potrebno obravnavati v povezavi s socioekonomskim razvojem območja, v katerem živi. Na to kažejo identična prebivalstvena in gospodarska dogajanja v sosednjih območjih, ne glede na to, da so poseljena s slovenskim prebivalstvom.

Lanskoletne in letošnje analize nam omogočajo nekatere primerjave med obema NMO v Sloveniji (podatki veljajo za leto 1981):

- NMO v Slovenski Istri je veliko bolj urbanizirano kot NMO Prekmurja, deleža urbanega prebivalstva sta 82,3 % oziroma 29,8 %,
- število prebivalstva med leti 1971 in 1981 je na istrskem NMO hitro naraščalo (indeks 125,9), na NMO Prekmurje pa stagniralo ali celo rahlo upadalo (indeks 99,6),
- na NMO Slovenske Istre je 2,6 % aktivnih v primarnih gospodarskih dejavnostih, na NMO Prekmurje pa 38,8 %,
- NMO Slovenske Istre je geografsko zelo homogeno, znotraj NMO Prekmurja pa je očitna polarizacija med lendavskim (center občine in gospodarskega razvoja) in murskosoboškim delom (agrarno manj razvito obmejno območje),
- prebivalstvo NMO Slovenske Istre je prostorsko bolj mobilno (le 28,1 % jih ves čas živi v istem naselju, v Prekmurju 57,8 %), Koper z okolico je veliko bolj vabljiv za priseljence iz drugih delov Jugoslavije (16,2 %, upoštevajoč samo zadnji migracijski premik) kot NMO Prekmurja (5,6 %),
- s prejšnjo ugotovitvijo je povezana tudi večja etnična pestrost NMO Slovenske Istre (6 narodnostnih skupin: Italijani, Slovenci, Hrvati, Srbi, Muslimani in "Jugoslovani" predstavljajo več kot 1 % od skupnega prebivalstva; na NMO Prekmurje le štiri: Madžari, Slovenci, Hrvati in "Jugoslovani") - tabela 1,
- za italijansko in madžarsko narodnost v Sloveniji veljajo v primerjavi z ostalimi narodnostnimi skupinami, ki žive v istem območju, podobne značilnosti: stagnacija ali upadanje števila, večja starost prebivalstva, nižja stopnja prostorske in socialne mobilnosti,
- v nasprotju z italijanskim prebivalstvom je madžarsko vedno manj skoncentrirano v naseljih NMO, tako relativno kot absolutno raste njihovo število v ostalih naseljih Prekmurja, še zlasti pa v drugih slovenskih občinah (tabeli 2 in 3). Pojav je povezan tudi s priseljevanjem madžarskega prebivalstva iz ostalih jugoslovanskih republik - v obdobju 1971 - 1981 se je v Slovenijo priselilo 248, izselilo pa 65 Madžarov (R. Petrović, 1987, Migracije u Jugoslaviji),

- zaradi večjega mešanja narodnostnih skupin imata obe NMO v primerjavi s Slovenijo višji delež narodnostno neopredeljenega prebivalstva, predvsem "Jugoslovanov" (NMO Slovenske Istre 4,9 %, NMO Prekmurja 1,9 %, Slovenija 1,4 % od celotnega prebivalstva). Manj intenzivna dinamika mešanja narodnostnih skupin na NMO Prekmurja je najverjetneje vzrok, da so popisni podatki o narodnosti jasnejši in bolj realno prikazujejo medetnična številčna razmerja kot na NMO Slovenske Istre. Eden od kazalcev je neujemanje podatkov o narodnostni pripadnosti in materinim jezikom (tabeli 14 in 15). Le 72,7 % prebivalstva z italijanskim materinim jezikom se je po narodnosti opredelilo kot italijansko, pri Madžarih pa znaša delež 95,3 %.

Analiza strukture madžarskega prebivalstva po tipih naselij glede na gibanje števila prebivalstva in s tem stopnjo in vsebino procesov urbanizacije nam pokaže, da so demografski in socio-ekonomski procesi znotraj narodnosti v neposredni povezavi z razlikami v razvoju NMO po posameznih predelih (tabeli 4 in 5). Večina negativnih razvojnih trendov se neposredno navezuje na zaostajanje murskosoboškega in severnega lendavskega dela NMO.

Skupaj naselja z narodnostjo

a) Naselja, ki naraščajo (urbana in suburbana naselja); vsa so v neposredni bližini Lendave:

- Dolga vas - Hosszúfalu
- Lendava - Lendva
- Lendavske gorice - Lendvahegy
- Trimlini - Hármasmalom

b) Naselja, ki stagnirajo v rasti (bolj ali manj obravnani NMO deagrarnizirana naselja)

- v občini Lendava:
 - Čentiba - Csente
 - Dobrovnik - Dobronak
 - Dolina - Völgyifalu
 - Dolnji Lakoš - Alsólakos
 - Gaberje - Gyertyános
 - Kamovci - Kámaháza
 - Kapca - Kapca
 - Kot - Kót
 - Petišovci - Petesháza

v občini Murska Sobota:

Pordošinci - Kisfalu

Prosenjakovci - Pártosfalva

Središče - szerdahely

c) Naselja, ki izgubljujejo prebivalstvo (še vedno pretežno agrarna naselja z visokim deležem ostarelega prebivalstva)

v občini Lendava:

Banuta - Bánuta

Dolgovaške gorice - Hosszúfaluhegy

Genterovci - Göntérháza

Gornji Lakoš - Felsőlakos

Mostje - Hidvég

Pince - Pince

Pince Marof - Pince Major

Radmožanci - Radamos

Žitkovci - Zsitkóc

v občini Murska Sobota:

Berkovci - Berkeháza

Čikečka vas - Csekefa

Domanjševci - Domonkosfa

Hodoš - Hodos

Ivanjševci - Jánosfa

Krplivnik - Kapornak

Lončarevci - Geröháza

Motvarjevci - Szentlászló

Drugače kot pri NMO Slovenske Istre se je pri obravnavi NMO Fremurja pokazala potreba vključevanja raziskav madžarskega prebivalstva, ki živi izven NMO. V mislih imamo predvsem madžarsko prebivalstvo v občinskem središču Murska Sobota (tabeli 6 in 7). Medtem ko madžarsko prebivalstvo pri dnevnih, občasnih ali stalnih premikih ostaja znotraj dvojezičnega območja, prihaja zlasti pri stalni odselitvi v Mursko Soboto do sprememb v jezikovnem, socialnem in kulturnem okolju ter do spremembe vsebine in količine stikov z naselji na NMO. O posebnem položaju Madžarov v Murski Soboti, ki so sicer majhna a rastoča skupina (136 ljudi ali 8,8 % od vseh Madžarov v občini), kažejo nekatere njihove strukturne značilnosti, zlasti v njihovih starostnih, izobrazbenih, zaposlitvenih značilnostih (tabeli 6 in 7).

Tabela št.: 1 NARODNOSTNA STRUKTURA NMO PREKMURJA LETA 1981

	Madžari		Slovenci		Hrvati		Romi		Srbi		"Jugoslovani"		ostali, neznano		SKUPAJ	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
NMO Lendava	7021	53,8	4595	35,2	794	6,1	92	0,7	83	0,6	285	2,2	185	1,4	13055	100,0
NMO Murska Sobota	1303	63,7	714	34,9	15	0,7	-	-	5	0,2	2	0,1	7	0,3	2046	100,0
SKUPAJ	8324	55,1	5309	35,2	809	5,4	92	0,6	88	0,6	287	1,9	192	1,3	15101	100,0

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj leta 1981.
Zavod SRS za statistiko.

Tabela št.: 2 RAZPOREDITEV IN GIBANJE ŠTEVILA MADŽARSKEGA PREBIVALSTVA V OKVIRU SLOVENIJE

	št. 1961	% 61	št. 1971	% 71	št. 1981	% 81	ind. 81/61	ind. 81/71
NMO Lendava	8.056	76,7	7.281	74,4	7.021	73,9	87,2	96,4
NMO Murska Sobota	1.629	15,5	1.547	15,8	1.303	13,7	80,0	84,2
Ostala naselja Prekmurja	214	2,0	236	2,4	293	3,1	136,9	124,2
Ostali deli SR Slovenije	599	5,7	721	7,4	879	9,3	146,7	121,9
SKUPAJ	10.498	100,0	9.785	100,0	9.496	100,0	90,5	97,0

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj leta 1981,
Zavod SRS za statistiko.

Tabela št.: 3 GIBANJE ŠTEVILA MADŽARSKEGA PREBIVALSTVA V OBČINAH IZVEN PREKMURJA

	št. 1971	% 1971	št. 1981	% 1981
Ljubljanske občine	202	28,0	251	28,6
Mariborske občine	100	13,9	99	11,3
Celje	23	3,2	52	5,9
Kranj	41	5,7	43	4,9
Koper	29	4,0	42	4,8
Piran	33	4,6	31	3,5
Velenje	25	3,5	29	3,3
Novo mesto	8	1,1	22	2,5
Radovljica	14	1,9	20	2,3
Nova Gorica	20	2,8	19	2,2
Ptuj	22	3,1	18	2,0
ostale občine	204	28,3	253	28,8
SKUPAJ	721	100,0	879	100,0

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj leta 1981,
Zavod SRS za statistiko.

Tabela št.: 4

ZNAČILNOSTI MADŽARSKEGA PREBIVALSTVA PO NASELJIH Z RAZLIČNIM PREBIVALSTVENIM RAZVOJEM - NMO PREKMURJA LETA 1981

I.	št. Mad. 1.1971	št. Mad. 1.1981	Indeks 1981/71	% Mad. v celotni populaciji 1.1971	% Mad. v celotni populaciji 1.1981	% Mad. preb., ki stalno živi v istem naselju (1981)
naselja, ki naraščajo	1.750	1.788	102,2	38,9	34,2	47,9
naselja s stag- nacijo razvoja	3.742	3.740	99,9	66,3	67,4	74,1
naselja, ki iz- gubljajo prebi- valstvo	3.336	2.796	83,8	66,4	64,6	76,3
SKUPAJ	8.828	8.324	94,3	58,2	55,1	69,3

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj;
Zavod SRS za statistiko.

Tabela št.: 5

RAZPOREDITEV MADŽARSKEGA PREBIVALSTVA PO TIPIH NASELIJ

II.	% 1971	% 1981	% starih 0 - 14 let 1981	% starejših od 64 let 1981	% s srednjo, višjo ali vi- soko izobrazbo 1981
naselja, ki naraščajo	19,8	21,5	21,3	17,4	58,5
naselja s stag- nacijo razvoja	42,4	44,9	47,2	44,7	27,6
naselja, ki iz- gubljajo prebi- valstvo	37,8	33,6	31,5	37,9	13,8
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj;
Zavod SRS za statistiko.

Tabela št.: 6

NEKATERE STRUKTURNE RAZLIKE MADŽARSKEGA PREBIVALSTVA V OBČINI MURSKA SOBOTA,
ŽIVEČEGA V RAZLIČNIH PREDELIH OBČINE LETA 1981

I.	Št. Mad. 1.1971	Št. Mad. 1.1981	Indeks 1981/1971	Prostorska razporeditev Mad. prebivalstva znotraj občine v %	
				1971	1981
NMO Murske Sobote	1.547	1.303	84,2	88,9	84,2
mesto M. Sobota	108	136	125,9	6,2	8,8
Ostala naselja v občini	85	109	128,2	4,9	7,0
SKUPAJ	1.740	1.548	89,0	100,0	100,0

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj;
Zavod SRS za statistiko.

Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj;
Zavod SRS za statistiko.

Tabela št.: 7

NEKATERE STRUKTURNE RAZLIKE MADŽARSKEGA PREBIVALSTVA V OBČINI MURSKA SOBOTA, ŽIVEČEGA V RAZLIČNIH PREDELIH OBČINE LETA 1981

II.	% starih 0-14 let	% starejših od 64 let	% ženskega prebival.	% tistih, ki stalno žive v istem nas.	% mad. pr. živečega v narodnostno mešanih gos- podinjstvih	% s sred- njo, višjo ali viso- ko izo- brazbo	% aktiv- nih v primarnem sektorju
NMO M. Sobote	13,6	23,4	50,3	82,8	42,1	2,3	81,0
mesto M. Sobota	8,8	13,9	54,4	10,4	77,9	41,9	5,6
ostala naselja v občini	0,9	21,1	65,1	-	90,8	14,8	51,4
SKUPAJ	12,9	22,5	51,7	70,6	48,7	6,9	72,0

20

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj;
Zavod SRS za statistiko.

Tabela št.: 8

STAROSTNA STRUKTURA PREBIVALSTVA NMO V PREKMURJU LETA 1981
PO VELIKIH STAROSTNIH SKUPINAH PO NARODNOSTI (v %)

	0 - 19 let	20 - 39	40 - 59	60 in več
Madžari	20,6	27,2	26,5	25,8
Slovenci	29,2	29,5	25,7	15,5
Hrvati	24,4	38,4	25,5	11,7
Romi	64,1	20,7	9,8	5,4
Srbi	15,9	44,3	33,0	6,8
"Jugoslovani"	35,2	30,7	22,6	11,5
Ostali, neznano	31,8	23,4	17,7	27,1
SKUPAJ	24,5	28,7	25,9	20,9

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj leta 1981,
Zavod SRS za statistiko.

Tabela št.: 9

NEKATERE SKUPINE PREBIVALSTVA IN VITALNE KARAKTERISTIKE NA MNO PREKMURJA,
LETO 1981 PO NARODNOSTI

	% preb. starega 0 - 14 let	% preb. starega 65 let in več	indeks staranja	delovni kon- tingent v %	maskulinite- ta populacije
Madžari	14,6	20,0	136,8	62,1	909
Slovenci	22,0	11,5	52,1	63,2	1001
Hrvati	20,4	7,9	38,8	68,1	978
Romi	54,3	4,3	8,0	39,1	1044
Srbi	9,1	6,8	75,0	79,5	1588
"Jugoslovani"	26,8	8,7	32,5	61,3	1142
Ostali, neznano	27,1	26,0	96,2	44,8	1087
SKUPAJ	18,1	16,0	88,5	62,5	954

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj leta 1981,
Zavod SRS za statistiko.

Tabela št.: 10 OBDOBJA PRISELJEVANJA NA NMO; LETO 1981, PO NARODNOSTI (v %)

	Madžari	Slovenci	Hrvati	Romi	Srbi	"Jugoslo- vani"	Ostali, neznano	SKUPAJ
Ves čas živi v istem naselju	63,9	48,0	18,5	68,5	13,6	40,4	41,1	57,8
do 1945	7,5	9,2	6,6	1,1	2,3	6,3	5,2	7,9
1946-1953	3,7	7,1	7,9	2,2	4,5	6,6	2,6	5,2
1954-1961	4,0	6,8	7,0	1,1	9,1	3,1	5,2	5,2
1962-1971	6,0	9,5	18,5	2,2	30,7	16,4	8,9	8,3
1972-1981	8,6	17,8	39,9	22,8	36,4	26,8	17,2	14,2
neznano	1,0	1,4	1,5	2,2	3,4	0,3	19,8	1,4
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj leta 1981,
Zavod SRS za statistiko.

Tabela št.: 11 OBMOČJA, OD KODER SE JE PREBIVALSTVO PRISELILO NA NMO PREKMURJA; PO NARODNOSTI, LETA 1981 (v %)

	Madžari	Slovenci	Hrvati	Romi	Srbi	"Jugoslo- vani"	ostali, neznano	SKUPAJ
ves čas žive v istem naselju	69,3	48,0	18,5	68,5	13,6	40,4	41,1	57,8
drugo naselje v občini Lendava ali Murska Sobota	25,8	39,5	11,9	22,8	13,6	26,8	13,0	29,7
druge občine v Sloveniji	0,2	7,4	3,2	1,1	4,5	5,9	2,1	3,1
občina Čakovec	0,3	0,7	44,1	1,1	3,4	5,2	0,5	2,9
druge hrvaške občine	0,2	0,5	16,1	4,3	9,1	11,1	2,1	1,5
drugi deli Jugoslavije	0,5	0,5	3,7	-	50,0	8,4	11,5	1,2
tujina	3,7	3,1	2,2	2,2	4,5	1,7	18,2	3,5
neznano	0,0	0,3	0,2	-	1,1	0,3	11,5	0,3
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj leta 1981, Zavod SRS za statistiko.

Tabela št.: 12 DELEŽ PREBIVALSTVA (v %), STAREJŠEGA OD 14 LET PO NARODNOSTI GLEDE NA KONČANO ŠOLSKO IZOBRAZBO (NMO PREKMURJA, LETO 1981)

	Madžari	Slovenci	Hrvati	Srbi	Romi	"Jugoslovani"	ostali, neznano	SKUPAJ
brez dokončane šolske izobrazbe	2,3	2,8	2,8	2,5	50,0	2,9	2,9	2,7
osnovna šola	76,5	61,4	49,8	35,0	45,2	47,6	40,0	68,8
dvo ali triletna srednja šola	13,3	18,0	24,8	15,0	2,4	25,2	12,1	15,7
štiriletna srednja šola	5,6	12,2	12,9	27,5	-	18,1	7,1	8,5
višja ali visoka šola	1,8	4,6	8,2	15,0	-	5,7	5,0	3,2
neznano	0,5	1,0	1,4	5,0	2,4	1,5	32,9	1,1
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
število prebivalcev starejših od 14 let	7.108	4.139	644	80	42	210	140	12.363

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj leta 1981, Zavod SRS za statistiko.

Tabela št.: 13 DELEŽ AKTIVNEGA PREBIVALSTVA TER STRUKTURA AKTIVNOSTI PO SEKTORJIH
DEJAVNOSTI - LETO 1981, NMO PREKMURJA

	% aktivnih	Struktura aktivnih po dejavnostih v %				
		primar.	sekundar.	terciar.	kvartar.	neznano
Madžari	53,1	49,3	35,9	7,9	6,5	0,4
Slovenci	46,5	27,4	46,8	11,6	13,6	0,6
Hrvati	49,2	8,5	65,1	12,6	12,3	1,5
Romi	6,5	-	66,7	33,3	-	-
Srbi	58,0	9,8	41,2	9,8	37,3	2,0
"Jugoslovani"	42,9	8,1	65,9	12,2	13,8	-
Ostali, neznano	18,2	11,4	37,1	17,1	25,7	8,6
SKUPAJ	49,7	38,8	41,6	9,5	9,5	0,6

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj leta 1981,
Zavod SRS za statistiko.

Tabela št.: 14

STRUKTURA NARODNOSTNO NEOPREDELJENEGA PREBIVALSTVA - "JUGOSLOVANI" (n = 287),
 NEOPREDELJENI (n = 33), REGIONALNO OPREDELJENI (n = 6) - PO MATERINEM JEZIKU
 PO POPISU LETA 1981 (NMO PREKMURJA)

Jezik	št.	%
madžarski	142	43,6
srbohrvaški	98	30,1
slovenski	67	20,6
drugi, neznano	19	5,8
SKUPAJ	326	100,0

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj leta 1981,
 Zavod SRS za statistiko.

Tabela št.: 15 NARODNOSTNA OPREDELITEV PREBIVALSTVA Z MADŽARSKIM MATERINIM JEZIKOM PO
POPISU LETA 1981 (NMO PREKMURJA)

	št.	%
Madžari	8.235	95,3
Slovenci	234	2,7
Hrvati	17	0,2
Srbi	4	0,0
Romi	2	0,0
"Jugoslovani"	126	1,5
neopredeljeni	16	0,2
ostalo, neznano	5	0,1
SKUPAJ	8.639	100,0

Vir: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj leta 1981,
Zavod SRS za statistiko.

STATISTIČNA KATEGORIJA "WINDISCH" PRI AVSTRIJSKIH
POPISIH PREBIVALSTVA

dr. Vladimir Klemenčič

Jernej Zupančič

STATISTIČNA KATEGORIJA "WINDISCH" PRI AVSTRIJSKIH POPISIH PREBIVALSTVA*

Uvodne misli ob popisih prebivalstva

Popisi prebivalstva s katerimi naj bi ugotavljali število, delež in poselitveni prostor pri uradnih popisih prebivalstva, segajo že v 19. stoletje. Prav toliko časa lahko tudi sledimo diskusijam med pripadniki narodnih manjšin in državnimi institucijami, kakor tudi med matičnimi državami in državami v katerih prebivajo deli njihovih narodov kot narodne manjšine.

Z nastajanjem evropskih nacionalnih držav v preteklem stoletju pa, ko so te vključevale v svoje državno ozemlje tudi etnična ozemlja, ki niso pripadala etničnim ozemljem večinskega naroda, ali pa narodnostno mešana ozemlja, katerih del naroda ima svojo matično državo ali pa svoje države sploh nima, in je njen poselitveni teritorij razdeljen med dve ali več držav, je pridobilo ugotavljanje narodnostne strukture prebivalstva prvorazredni pomen tako za večinske narode svojih držav kot tudi za pripadnike narodnih manjšin in države njihovih matičnih narodov. Zaradi pomena popisov prebivalstva, ki so v zadnjih desetletjih za določene kazalce usklajeni pod pokroviteljstvom posebnih teles (za statistiko) Organizacije združenih narodov, so dobile kategorije za ugotavljanje narodnostne strukture prebivalstva poseben mednarodni pomen. Pojmovanje popisovanja prebivalstva, ki naj bi statistično prikazalo število pripadnikov narodnih manjšin in pripadnikov večinskega naroda ter s tem tudi poselitveni teritorij pripadnikov narodnih manjšin, ima za to skoraj pri vseh popisih evropskih držav politični značaj. Večinski narodi so statistične kategorije in definicije različno pojmovali in manjšine označevali z različnimi kategorijami. Tako narodnostno sestavo prebivalstva ugotavljamo na zelo različne načine kot na primer po, kategorijah občevalnega jezika, po kategorijah

*Pri izbiri, analizi in obdelavi podatkov je sodeloval mladi raziskovalec-stažist, sodelavec Inštituta za geografijo, Jernej Zupančič.

materinega jezika, ^{ali} kategorijah nacionalne pripadnosti ali kategorijah porekla prebivalstva. Nekateri večinski narodi so tudi spreminjali od popisa do popisa definicije za enako statistično oznako kategorije, kar je tudi značilno za vse ^{x1} uradne avstrijske popise od druge svetovne vojne dalje. Popisovanje prebivalstva po narodnostih s statističnimi kategorijami je s tem izgubilo svoje 'objektivnost' saj z na ta način pridobljenimi podatki pogosto ni mogoče ugotoviti dejanskega stanja števila pripadnikov manjšin in pripadnikov večinskega naroda. Zaradi tega so skoraj v vseh primerih ugotovili večanje deleža pripadnikov večinskega naroda na škodo deleža pripadnikov manjšin. Na ta način pridobljeni podatki nam otežkočajo analizo gibanja števila pripadnikov narodnih manjšin in opredelitev ter omejitev njihovega naselitvenega prostora. Vzroke za tako ravnanje pri popisih prebivalstva, ki ne ugotavljajo, temveč le prikrivajo dejansko število pripadnikov narodnih manjšin, lahko iščemo v času nastajanja nacionalnih evropskih držav, ko te niso težile le po oblikovanju svoje lastne države na svojem etničnem teritoriju, temveč tudi k pridobitvi narodnostno mešanih ozemelj poseljenih s svojimi in drugimi narodi pa tudi po pridobitvi etnično čistih teritorijev sosednjih narodov. Popisi prebivalstva po narodnosti se državam služili kot sredstvo za dokumentacije in argumentacije upravičenosti pridobivanja in vključevanja etničnih ozemelj drugih narodov sosednjih držav v svoj državni teritorij. Tako so danes ostale v Evropi izven svojih matičnih držav obsežna narodnostno mešana ozemlja pa tudi čista etnična ozemlja in več kot 50 milijonov prebivalcev, ki predstavljajo narodne manjšine. ^{x2}

+1 Wilhelm Winkler: Statistisches Handbuch der europäischen Nationalitäten, Wien, 1931

+2 Vladimir Klemenčič: Metodologija uradnih popisov prebivalstva pripadnikov slovenske manjšine v Italiji, Avstriji in na Madžarskem (v tisku pri SAZU)

Popisovanje prebivalstva po materinem jeziku, občevalnem jeziku ali po narodnosti oziroma etnični pripadnosti, je fenomen, ki buri duhove v znanstveni in politični praksi že od srede 19. stoletja dalje. Tako je za sodobno znanstveno analizo popisov prebivalstva kot za politično prakso v 20. stoletju v Evropi kot v razvitih izven-evropskih državah potrebno opredeliti pomen in značilnost popisov prebivalstva za ugotavljanje narodnostne in etnične pripadnosti. Ob ugotavljanju številčnega stanja manjšin ali narodnosti moramo razlikovati področja z narodnostno pomešanim avtohtonim prebivalstvom. V tem primeru je teritorij poselitve prebivalstva z določenim jezikom največkrat znan in opredeljen že na stopnji manj razvite agrarne družbe v predindustrijski dobi.

S pripravami na popise prebivalstva za l. 1991 se na novo odpira vprašanje na eni strani glede načina in izbora popisnih kategorij etnične, narodnostne ali jezikovne pripadnosti. Ob tem se pa tudi vsiljujejo razmišljanja o tem, da bi to kategorijo popolnoma opustili, saj so nekatera področja med katera sodi tudi avstrijska Koroška povezana razmišljanja narodnih manjšin, ki imajo slabe politične izkušnje s popisi prebivalstva. Popisi prebivalstva s podatki po občevelnem jeziku ustvarjajo kontinuirano nerazpoloženje pri slovenski manjšini in politično napetost na južnem Koroškem, ki se permanentno odvija od strokovnih in organizacijskih priprav, izvedbe popisa, obdelave popisnega gradiva in strokovne interpretacije. ~~Praktično je~~ kritično razglabljanje^{je} o popisih prebivalstva, zlasti zato, ker so le-ti osnova pri odmerjanju pravic za varovanje identitete in njihovega razvoja, trajno prisotne. To še posebej zato, ker vključujejo avstrijski popisi prebivalstva na Koroškem in Štajerskem kot statistične kategorije ne samo nemški in slovenski občevelni jezik temveč tudi kategorijo "windisch". To pa je kategorija, ki je bila kot uradna kategorija prvič uporabljena pri popisu prebivalstva v času nacističnega "III. Reicha" in jo kot naslednico tega kljub tehtnim strokovno statističnim in znanstveno utemeljenim ugovorom znanstvenih krogov slovenskih in avstrijskih znanstvenikov že iz razdobja pred l. 1951 uporabljajo še naprej pri popisih l. 1961, 1971 in 1981.^{+ 3}

+ Utemeljitev nevezdržnosti teorije o "windischarstvu" in s tem utemeljenosti statistične kategorije "windisch" pri uradnih popisih prebivalstva glej v prilogi prof.dr.Erich Prinač "Vprašanja k vprašanju "vindišarjev"

+³ Vindišarska "teorija" na avstrijskem Koroškem po drugi svetovni vojni (Tone Zorn), Koroški koledar, Celovec, 1978, str.162-175

Kritičnim ugovorom zoper rezultate popisovanja prebivalstva po statističnih kategorijah, ki naj bi pripomoglo k ugotavljanju številčne moči in poselitvenega prostora narodnih manjšin, moremo slediti tako v Jugoslaviji, pri italijanski in madžarski narodnosti v Sloveniji. Zanimiva pa je tudi razprava o ustreznosti ali neustreznosti rezultatov pri popisu prebivalstva po narodnosti na južnem Tirolskem. Tudi na Madžarskem moremo slediti diskusijam o ustreznosti popisovanja prebivalstva po narodnosti. Med popisi prebivalstva v Jugoslaviji, Italiji, južnem Tirolskem in na Madžarskem po narodnostni pripadnosti so v metodi precejšnje razlike. Skupna poteza vseh popisov na narodnostno mešanem ozemlju v Avstriji, Italiji, Madžarskem, Sloveniji, je, da se od leta do leta večja število tistih, ki svoje narodnosti ali jezik pripadnosti nočejo več navajati, zato so številke v kategoriji "ostalo" vse večje. Na južnem Tirolskem so popisovali le prebivalstvo po kategorijah za nemški, italijanski in ladinski občevalni jezik, kategorij za prebivalstvo drugih ~~kategorij~~ ^{narodnosti} pa niso upoštevali. Za popise južne Tirolske moremo slediti diskusijam med italijansko odnoso avstrijsko nemško znanostjo iz razdobja pred I., med I. in II. in po II. svetovni vojni. Madžari so popisovali slovensko prebivalstvo do popisa 1970 v kategoriji "Vendi". Oznako "Vend" za slovensko prebivalstvo so na Madžarskem po l. 1970 odpravili s posebnim dokumentom Madžarske akademije ^{znanosti} L. 1930 so pa popisovali prebivalstvo tako kot pri jugoslovanskem popisu v Sloveniji na narodnostno mešanem z Madžari poseljenem ozemlju v Prekmurju in narodnostno mešanem z Italijani poseljenem ozemlju v Istri, v kategorijah po narodnosti in po materinem jeziku. Podrobne analize popisov prebivalstva kažejo, da je v postindustrijski družbi potrebno, še hočemo, da ne bomo oškodovali pripadnikov manjšin in ugotoviti dejansko stanje strukture prebivalstva po jezikovni in narodnostni pripadnosti, pripraviti novo metodologijo. Pri tej pripravi nove metodologije kakor tudi pri izvedbi, analizi, interpretaciji in pripravi ustrezne

Rado Genorio, Vladimir Klemenčič, Aleš Stergar: Vprašanja okrog interpretacije rezultatov jugoslovanskega popisa prebivalstva po narodnosti leta 1981, Razprave in gradivo 16, Ljubljana, 1983, str.147-156

+E

A. Leidlmair: Volkszählungen als Quellen sozialgeographischer Forschung, Angewandte Sozialgeographie, Augsburg 1986, str.129-146

+6

Vladimir Klemenčič: Metodologija uradnih popisov prebivalstva pripadnikov slovenske manjšine v Italiji, Avstriji in na Madžarskem (v tisku pri SAZU)

Občine na slovenskem in mešanem ozemlju Koroške, kjer pri popisu prebivalstva leta 1951 »vindišk« kategorij niso upoštevali.

The counties on Slovene and linguallly mixed territories in Carinthia, where »windisch« categories were not taken into account. (A map).

1. pri popisu niso upoštevali »vindiških« kategorij.
1. »Windisch« categories not taken into account.

Tabela 1

Primer številke za 16 statističnih jezikovnih skupin, ki so jih statistiki rekonstruirali iz desetih številke za 10 jezikovnih skupin, zbranih ob popisu prebivalstva leta 1951.

1. »deutsch« po prvi varianti	428.784 ^{10,11}
2. »deutsch« po drugi varianti	448.345 ^{12,13}
3. »deutsch-slowenisch« po prvi varianti	8.617 ¹⁰
4. »deutsch-slowenisch« po drugi varianti	19.561 ¹¹
5. »slowenisch-deutsch« po prvi varianti	5.888 ¹⁰
6. »slowenisch-deutsch« po drugi varianti	11.218 ¹¹
7. »slowenisch« po prvi varianti	7.707 ¹⁰
8. »slowenisch« po drugi varianti	11.316 ¹¹
9. »slowenisch« po tretji varianti	22.534 ¹³
10. »deutsch-windisch«	10.944 ¹⁰
11. »windisch-deutsch«	5.330 ¹⁰
12. »slowenisch-windisch«	117 ¹⁰
13. »windisch-slowenisch«	38 ¹⁰
14. »windisch«	3.454 ¹⁰
15. »sonstige, unbekannt« po prvi varianti	3.885 ¹¹
16. »sonstige, unbekannt« po drugi varianti	26.419 ¹²

zakonodaje, ki mora zagotavljati razvoj in obstoj manjšine v vseh oblikah življenja in prostora avtohtone poselitve, morajo obvezno sodelovati znanstveniki institucij večinskih narodov ter strokovnjaki iz vrst pripadnikov manjšin.

Kategorija "windisch" pri avstrijskih popisih prebivalstva

Pri vseh povojnih popisih prebivalstva na Koroškem l. 1951, 1961, 1971 in 1981 so popisovali prebivalstvo ^{po številnih} ~~po desetih~~ kategorijah, poleg tega pa so našteli še nekaj prebivalstva v posebni kategoriji, ki se ni izjasnilo o uporabi svojega občevalnega jezika. To popisovanje v ~~deset~~ jezikovnih kategorijah se bistveno razlikuje od načinov popisovanja v Avstro-Ogrski in med obema vojnama v I. republiki, ko so popisovali prebivalstvo v dveh kategorijah (slovenisch in deutsch). Medtem ko so v okviru teh dveh kategorij pred I. sv. vojno popisovali prebivalstvo po občevalnem jeziku, so pri popisu l. 1934 popisovali po pripadnosti k kulturnemu krogu, t.z. nemškemu ali slovenskemu. Ustrezno tej različni kategorizaciji se je tudi statistično znižalo število vpisanih v slovensko kategorijo občevalnega jezika. L. 1910 so našteli še 82.212 prebivalcev slovenskega občevalnega jezika, l. 1923 pa 36.213 in l. 1934 le še 26.128.⁺⁷

Pravzaprav predstavlja pravi prelom v načinu popisov prebivalstva v času nacizma popis l. 1939, ko so vključili nove kategorije prebivalstva po t.z. materinem jeziku. Prvič je tako vindišarska teorija dobila uradni značaj, saj so popisovali prebivalstvo tedaj ^v ~~po~~ 4 kategorijah: slovenisch, windisch, deutsch-slovenisch in deutsch-windisch.

+ 7

Bogo Grafenauer: Naravnostni razvoj na Koroškem od srede 19. stoletja do danes, Koroški zbornik, Ljubljana, 1945, str.117-243

Tedaj so na osnovi pridobljenih podatkov naštelih pod kategorijo "deutsch" na današnjem ozemlju dvojezičnega šolstva dobrih 57% (51.753), skoraj 14% (12.498) pod slowenisch, 9,1% (8.241) pod windisch, 6,2% (5.582) pod deutsch-slowenisch in 13,6% (12.306) pod deutsch-windisch.

Pri uradnih popisih prebivalstva l. 1951, 1961, 1971 in 1981 se v vseh popisih v različnih kombinacijah pojavi kategorija občevalnega jezika "windisch" in ~~tako~~^{to} v 5 kombinacijah: deutsch-windisch, windisch-deutsch, windisch, windisch-slowenisch, slowenisch-windisch, poleg tega pa še kategorija slowenisch in v dveh kombinacijah: deutsch-slowenisch, slowenisch-deutsch.

Tak način popisovanja je ustvaril popolno zmedo že pri popisovanju kasneje pa tudi pri obdelavi podatkov, saj popisovalci niso mogli poznati vsebinskih razlik med tako številnimi jezikovnimi kategorijami. Razlikovati niso mogli med t.z. kategorijami windisch v kombinaciji z deutsch, s kategorijo slowenisch s kategorijo deutsch. Razlik pa tudi niso mogli poznati še med samim windisch in slowenisch, zlasti pa ne med kategorijama windisch- slowenisch in slowenisch-windisch.

Da so vodile "arhitekto" popisov prebivalstva po občevalnem jeziku težnje po zmanjševanju števila vpisanih v kategorijo slovenskega jezika je popolnoma jasno, saj so se tej kategoriji popisovalci očitno močno izogibali. Da bi pa zmanjšali število tistih, ki bi bili vpisani tudi v kategorije slovenskega jezika v kombinaciji s kategorijo nemškega jezika, kažejo tudi objavljeni rezultati, pri katerih se kaže tendenca po čim večjem številu vpisanih v kategorije, ki so povezane z windisch (deutsch-windisch, windisch, windisch-deutsch).

Idejni nosilci načina razvrščanja prebivalstva v kategorije, ki so povezane z windisch, so zasledovali svoje cilje po čim manjšem številu v kategoriji slovenskega občevalnega jezika zaradi tega, ker

so bili zagovorniki snovanja takih zakonov za zaščito slovenske manjšine, ki ne bi upoštevali števila vpisanih pri popisih prebivalstva v kategorije "windisch". To se je tudi potrdilo pri pripravi in sprejetju zakona o narodnih skupnostih, ki je med drugim tudi temeljil na podatkih o uradnih popisih prebivalstva po občevalnem jeziku in ponesrečenem avstrijskem popisu posebne vrste l. 1976.

Oblikovanje statističnih kategorij občevalnega jezika se je pa nadaljevalo tudi pri obdelavi in pripravi statističnega gradiva za objavo v uradnih in drugih statističnih publikacijah in dnevnem časopisju. Tako je nastalo po statističnih publikacijah kar 16 različnih številka za popis l. 1951, ki so jih statistiki izoblikovali po različnih kombinacijah številka, ki so jih pridobili pri popisih prebivalstva za kategorije občevalnega jezika. Tako imamo kar tri variante za kategorijo slowenisch, najnižjo 7.707, to je številka, ki so jo pridobili pri popisu prebivalstva na terenu, drugo varianto 11.316, ki so jo dobili s seštevanjem kategorij windisch, windisch-slowenisch, slowenisch-windisch in slowenisch in 3. varianto-22.534, ki so jo skonstruirali s seštevanjem statističnih kategorij t.z. slovenske kategorije povezano z deutsch. Tudi kategorija deutsch se pojavlja v dveh variantah, po prvi varianti naj bi bilo pod deutsch 428.784, po drugi pa 448.345 prebivalcev, kar je očitno, da so v kategorijo deutsch prišteli vse prebivalce, ki so se pri popisu vpisali v kategorijo povezano z windisch. Posebno je pri tem zanimiva številka 26.419, navedena v uradni statistični publikaciji v kategoriji "~~six~~ sonstige unbekannt". V tej publikaciji so vsi tisti, ki so jih našli v kategorijo po 3. varianti, to je v kategorijo slowenisch, slowenisch-deutsch in deutsch-slowenisch, in dejansko vpisanih v kategoriji "sonstige unbekannt".

Za popis prebivalstva l. 1951 imamo objavljene podatke na dva načina: po enem načinu so objavljeni vsi podatki za vse kategorije, po drugi

varianti so pa podatki windisch prišteti k slowenisch, deutsch-windisch, deutsch-slowenisch, slowenisch-windisch, windisch-deutsch, windisch-slowenisch pa k kategoriji slowenisch-deutsch.

Preračunavanja kategorij na t.z. slovenske kategorije, ki so povezane z deutsch in kategorije, ki so povezane z windisch in če primerjamo popise 1951/81 se jasno kaže hitro večanje deleža prebivalstva v kategoriji deutsch, saj se je v 20 letih povečalo število le-teh za 13%, hitro manjšanje prebivalstva v popisni kategoriji slowenisch povezano z deutsch, se zniža delež od 18% na 10%. Število v popisnih kategorijah povezanih z windisch se pa zmanjša od 19.684 na 2.235, od 17.9% od skupnega števila prebivalstva na borih 1,8%.

Že sama navedba teh podatkov zgovorno priča o tendencioznosti koncepta metodologije, izvajanja popisa in obdelave in priprave statističnih podatkov za objavo. To nam tudi nazorno prikažeta obstojnost dveh popisnih kategorij slowenisch-windisch in windisch-slowenisch. Prebivalstvo, ki je vključeno v te dve kategoriji je razmetano po celotnem ozemlju dvojezičnega šolstva. L. 1951 so našte v kategoriji slowenisch-windisch 102, 1961-19, 1. 1971 pa 7 preb, v kategoriji windisch-slowenisch pa le 1. 1951 8 prebivalcev.

Do kako nemogočih situacij je vodil ta način popisa prebivalstva nam pa kaže tudi tale podatek: v delu Rut v občini Borovlje odnosno v šolskem okolišu Bajdiše so kot je iz podatkov razvidno števi v eni hiši 3 prebivalce od katerih so enega šteli v kategoriji slowenisch, enega v kategoriji windisch in enega v kategoriji windisch-slowenisch. Takih podatkov ne moremo vzeti resno, saj je očitno, da so popisani ali popisovalci napravili iz popisa šalo. Primerjava podatkov o upoštevanju t.z. statističnih vindišarskih kategorij občevalnega jezika med povojnimi avstrijskimi popisi prebivalstva na Koroškem nam kaže po občinah tudi podobo, ki je ne moremo obrazložiti po nobeni statistični logiki. Tako npr. v l. 1951 po občinah Vernberk, Rožek, Hodiše, Vetrinj in Šentomaž ter Medgorje

v vindišarskih kategorijah prebivalstva sploh niso našteali medtem ko so te kategorije zastopane pri vseh naslednjih popisih. Posebno je zanimiv primer občine Medmornje, kjer l. 1951 ne naštejejo vindišarjev in so večina prebivalcev vpisali v kategorijo deutsch-slowenisch (83%), l. 1961 pa že večino v kategorijo windisch-deutsch 42,2%, l. 1971 pa že 76% v kategorijo deutsch. Tako da naj bi število prebivalstva v kategoriji deutsch naraslo v 20 letih od 8% na 76% prebivalstvo v kategoriji deutsch-slowenisch pa nazadovalo v istem času od 83% na 12%. V kategoriji windisch-deutsch niso našteali pri popisu l. 1951 in l. 1971 nobenega prebivalca in le l. 1961 42,2%. Taki statistični podatki kažejo torej na nemogočo podobo razvoja strukture prebivalstva po občevalnem jeziku saj naj bi po takih podatkih sodili, da se je v toku 20 let kar trikrat zamenjala sestava prebivalstva po ~~občevalnem~~ občevalnem jeziku.

Po podrobnih podatkih po posameznih občinah se izraža poizkus prikrivanja dejanske strukture prebivalstva po občevalnem jeziku na kar obsežnih teritorijih. Če bi statističnim podatkom verjeli, bi sodili, da je prebivalstvo slovenskega jezika iz Ziljske doline izginilo v občini Sv. Štefan skoraj povsem že med nacističnim popisom l. 1939-1951, v kratkih 12 letih, v občini Brdo pa v razdobju 22 let med leti 1939 in 1971. V občini Brdo so še l. 1939 našteali vsega le 35,6% prebivalstva v kategoriji deutsch, l. 1951 ~~že~~ 40,8%, l. 1971 pa že 91,2%. V občini Brdo so še našteali v slovenskih kategorijah v kombinaciji z nemškimi skupaj 59% l. 1951, l. 1971 pa le še 3,5%. Primer poizkusa zatajevanja prisotnosti prebivalstva slovenskega jezika je tudi občina Grebinj, kjer so pri nacističnem popisu l. 1939 našteali dobro polovico v kategoriji deutsch, l. 1951 okoli 65%, 20 let kasneje, l. 1971 pa ~~že~~ 96% ^{im} l. 1981 pa ~~že~~ 93%. V tej občini so našteali l. 1951 v kategoriji deutsch-slowenisch še 702 prebivalca, l. 1981 pa nobenega. V kategoriji deutsch-windisch pa so našteali l. 1951 634 ljudi, l. 1981 pa tudi nobenega. -8,9

Pregled popisov prebivalstva po materinem jeziku (za l. 1939) oziroma po občevalnem jeziku (za leta 1951, 1961, 1971 in 1981) je podan v priloženih tabelah. Podatki so prikazani za celotno ozemlje dvojezičnega šolstva, po političnih okrajih ter po izbranih občinah. Prikazani so tudi podatki popisa posebne vrste za l. 1976.

Podatki so zbrani po različnih virih, so nepopolni in se tudi medsebojno ne ujemajo povsem.

Vladimir Klemenčič : Kritični pretres avstrijskega popisa l. 1951 z ozirom na jezikovno strukturo na Koroškem, Razprave in gradivo, Ljubljana, 1960, str. 101 - 182.

Sodobna vprašanja slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji, Ljubljana, 1976

Podatki so zbrani za celotno dvojezično ozemlje Koroške in po političnih okrajih ter po občinah ali posameznih krajih, kažejo, da se v popisu l. 1951 ne vidi prave predstave o gibanju števila pripadnikov slovenske manjšine, o deležu le-teh od celotnega prebivalstva ter podobe o dejanskem poselitvenem prostoru slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem. Nasprotja, ki se kažejo med nacionalnim popisom l. 1939 ter uradnimi rednimi popisi 1961, 1971 in 1981 in popisom posebne vrste nam dokazujejo, da nepravilno načrtno preseljanje ni razvedrlo vzdušje, ki bi s popisi prebivalstva ustvarilo objektivno podobo o številu Slovencev na dvojezičnem ozemlju ali celotni Koroški, po njenih posameznih delih, okrajih ali občinah ali posameznih krajih. Podatki popisa l. 1951 in popisa posebne vrste l. 1976 so na področju prebivalstva slovenske manjšine v Avstriji najbolj nepopolni in neujemajoči.

Posebnost preštevanja avstrijskih prebivalcev pa predstavlja za Koroško posebni popis prebivalstva l. 1976. Na osnovi sicer uradno neobjavljenih podatkov naj bi pri tem popisu, ki je predstavljal neko obliko tajnega glasovanja za svoj materin jezik, našteli na dvojezičnem ozemlju vsega skupaj 2.560 oseb s slovenskim materinim jezikom, na celotnem Koroškem pa 3.816. Zanimivo pa je, da so našteli na Koroškem na dvojezičnem ozemlju 211 oseb hrvaškega materinega jezika, 150 madžarskega in kar 68⁵ ljudi z drugim jezikom. To je pa tisti popis, ki so ga Slovenci v glavnem bojkotirali, in ki naj bi bila osnova za zakonsko opredelitev manjšinskih pravic slovenske manjšine na Koroškem.

Vsi ti rezultati popisov prebivalstva po ~~občinskih~~ občevalnem odnosu materinem jeziku, ki so za celotno dvojezično ozemlje Koroške in še posebej analiza le-teh po občinah ali posameznih krajih, kažejo, da na osnovi le-teh ne moremo dobiti ~~prave~~ prave predstave o gibanju števila pripadnikov slovenske manjšine, o deležu le-teh od skupnega prebivalstva ter podobe o dejanskem poselitvenem prostoru slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem. Nasprotja, ki se kažejo med nacističnim popisom l. 1939 ter uradnimi rednimi popisi 1961, 1961, 1971 in 1981 in popisom posebne vrste ^{l. 1976} nam dokazujejo, da na nacionalno mešanih ozemljih ni zavladao vzdušje, ki bi s popisi prebivalstva prineslo objektivno podobo o številu Slovencev na dvojezičnem ozemlju ali celotni Koroški po njenih posameznih delih, posameznih političnih okrajih ali občinah ali posameznih krajih. Po nacističnem popisu pa tudi popisu prebivalstva l. 1951 so na ozemlju dvojezičnega šolstva našteli več kot 40.000 prebivalcev v nenemških jezikovnih skupinah (slovenski in vindišarski). Na ozemlju dvojezičnega šolstva naj bi bilo takih, ki so jih navedli pri popisu 1981 za svoj občevalni jezik le slovenski jezik ali pa poleg slovenskega odnosno vindišarskega še nemškega, okoli 14.000.

Da to ne more odgovarjati dejanskemu številu prebivalstva, ki v različni meri uporablja slovenski kot občevalni jezik, je najbolj razvidno iz Flaschbergerjeve in Reitererjeve študije, v kateri ugotavljata, da uporabljajo slovenski jezik odnosno slovenski jezik v lokalnem dialektu 55%, 20% pa razume slovenski dialekt malo, kar pomeni, da obvlada v Velikovškem okraju slovenščino odnosno slovenski dialekt bolj ali manj tri četrtine prebivalstva. Pri popisu prebivalstva leta 1971 pa ^{so} v tem okraju ~~se~~ našteali v nenemških kategorijah občevalnega jezika le 25% prebivalstva.

Da je bilo pri popisu prebivalstva leta 1981 naštetih s slovenskim občevalnim jezikom znatno manj kot ta jezik v določeni meri svojega dnevnega življenja uporablja, kažejo tudi ugotovitve inštituta IFES na Dunaju. Na osnovi izvedene vzorčne analize je bilo ugotovljeno, da obvlada na Koroškem slovenski jezik 4% dobro, poleg tega pa še 3% deloma, kar pomeni skupaj več kot 50.000 koroških prebivalcev. Te številke pomenijo: da bi lahko v kategorijo občevalnega jezika, v kolikor bi bil popis prebivalstva izveden objektivno, našteali trikrat več prebivalstva, ki govori slovenski jezik, kot ga izkazuje uradni popis leta 1981. Prisotnost in priljubljenost slovenskega jezika na Koroškem pa izkazuje tudi anketa o poslušalcih slovenske oddaje celovškega radia. Tudi ta ugotavlja več kot 60.000 poslušalcev.

Vsi ti rezultati o popisih prebivalstva kažejo, da so pri pripadnikih manjšin tako kot drugod v sosednjih državah upravičeni resni pomisleki o smotrnosti popisovanja prebivalstva po občevalnem jeziku, materinem jeziku ali narodnosti. Na primeru avstrijskih uradnih popisov se kaže kakšno zmedo lahko povzroči uvedba popisne statistične kategorije občevalnega ali materinega jezika "windisch", ki vsebinsko ni utemeljena in je zlasti še s členitvijo na kar 5 takih kategorij, ki so povezane z windisch: windisch, deutsch-windisch, windisch-deutsch, slowenisch-windisch, windisch-slowenisch, ustvarila pravo statistično zmedo v rezultatih popisa prebivalstva po jezikovni

strukturi. Kolikna škoda, ki jo je v takih primerih utrpela slovenska manjšina, se sploh ne da oceniti, saj na tej osnovi temelji nepopolna izvedba zakona o narodnostnih skupnostih v avstriji.

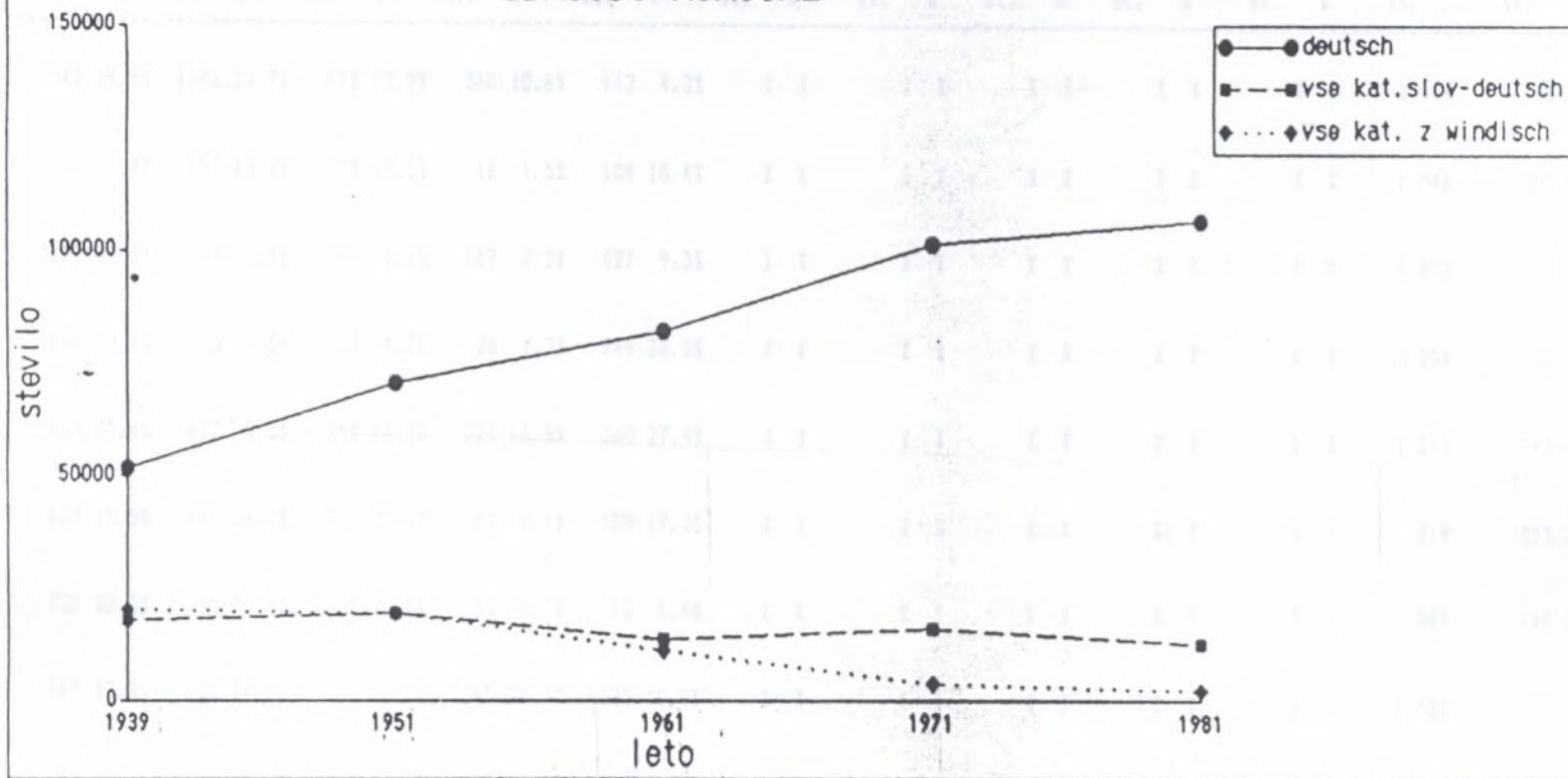
... glede na materialni vidik ...
... 1961, 1971 in 1981 ...
... pregled po občinskih ...
... pregled po ...

... pregled po ...
... pregled po občinskih ...
... pregled po ...
... pregled po političnih ...

SEZNAM TABEL

1. Ljudsko štetje na ozemlju dvojezičnega šolstva na Koroškem leta 1939 glede na materin jezik - pregled po občinah
2. Ljudska štetja na ozemlju dvojezičnega šolstva na Koroškem v l. 1951, 1961, 1971 in 1981.- sumarni pregled (posebej podano tudi za leto 1939)
3. Popis posebne vrste na Avstrijskem Koroškem l. 1976 po občinah
4. Popis posebne vrste na Avstrijskem Koroškem l. 1976 po političnih okrajih
5. Ljudska štetja na ozemlju dvojezičnega šolstva na Koroškem v l. 1951, 1961, 1971 in 1981 - pregled po občinah
6. Ljudska štetja na Koroškem l. 1951, 1961, 1971 in 1981 po političnih okrajih
7. Ljudska štetja na Koroškem l. 1939 - pregled po političnih okrajih

GIBANJE STEVILA NEKATERIH JEZIKOVNIH SKUPIN NA DVOJEZICNEM OBMOČJU KOROSKE

jezikovne kategorije

občina	deutsch		slowenisch		windisch		deutsch slowenisch		deutsch windisch		slowenisch deutsch		slowenisch windisch		windisch deutsch		windisch slowenisch		sonnstige unbekannt		zusammen		vse kateg. slowenisch in deutsch		vse kateg. z windisch	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
EISENKAPPEL-V. ZELEZNA KAPLA	1342	39.5%	1076	31.7%	472	13.9%	360	10.6%	142	4.3%	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	3	419	1436	42.0%	614	18.0%
ZELL SELE	56	5.4%	687	65.7%	178	17.0%	16	1.5%	109	10.4%	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1	046	703	67.2%	287	27.4%
ARNOLDSTEIN PODKLOSTER	3852	83.6%	77	1.7%	99	2.2%	147	3.2%	427	9.3%	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	3	852	224	4.9%	526	11.4%
ST. STEFAN ST. STEFAN	1146	58.6%	10	0.5%	25	1.3%	26	1.3%	749	38.3%	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1	954	36	1.8%	774	39.6%
EGG BRDO	467	35.6%	122	9.3%	143	10.9%	221	16.8%	360	27.4%	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1	313	343	26.1%	503	38.3%
LUDMANNSDORF BILCOVS	127	15.5%	281	34.3%	211	25.8%	42	5.1%	158	19.3%	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		819	323	39.4%	369	45.1%
MARIA RAIN ZHPOLJE	730	82.3%	90	10.1%	4	0.5%	51	5.7%	12	1.4%	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		887	141	15.9%	16	1.8%
KEUTSCHACH HODISE	487	42.2%	225	19.5%	71	6.2%	245	21.3%	125	10.8%	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1	153	470	40.8%	196	17.0%
MIEGER MEDGORJE	94	10.3%	38	4.2%	340	37.1%	40	4.4%	404	44.0%	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		916	78	8.5%	744	81.2%
RADSBERG RADISE	181	30.9%	166	28.4%	77	13.2%	13	2.2%	148	25.3%	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		585	179	30.6%	225	38.5%
EBERNDORF DOBRLA VAS	1237	39.0%	385	12.2%	627	19.8%	257	8.1%	661	20.9%	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	3	172	624	20.2%	1288	40.6%
GRIFFEN GREBINJ	1528	50.6%	193	6.4%	568	18.9%	155	5.1%	575	19.0%	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		3 020	348	11.5%	1143	37.8%

VIR

LJUDSKA ŠTETJA NA OZEMLJU DVOJEZICNEGA SOLSTVA NA KOROŠKEM
V LETIH 1951, 1961, 1971 IN 1981 GLEDE NA OBCEVALNI JEZIK (sumarni podatki)

leto	jezikovne				kategorije				sonstige		zusammen	vse kateg.		vse kateg.											
	deutsch	slowenisch	windisch		deutsch slowenisch	deutsch windisch	slowenisch deutsch	slowenisch windisch	windisch deutsch	windisch slowenisch		unbekannt	slowenisch in deutsch	z windisch											
	št.000	%0000	št.00	%0000	št.00	%0000	št.00	%0000	št.00	%0000	št.00	%0000	št.00	%0000	št.00	%0000									
1951	70564	64.1%	6646	6.0%	3396	3.1%	7650	7.0%	10883	9.9%	5513	5.0%	102	0.1%	5265	4.8%	38	0.0%	X X	110 057	19809	18.0%	19684	17.9%	
1961	61335	60.8%	10261	10.2%	X X		18428	18.3%	X X		10523	10.4%	X X		X X		X X		355	0.3%	100 902	39212	38.9%	X X	
1961	82314	76.5%	8179	7.6%	1506	1.5%	3261	3.0%	7305	6.8%	2254	2.1%	19	0.0%	2269	2.2%	X X		298	0.3%	107 585	13694	12.7%	11279	10.5%
1971	101765	83.2%	5871	4.8%	452	0.4%	9554	7.8%	3370	2.8%	709	0.6%	7	0.0%	123	0.1%	X X		408	0.3%	122 259	16134	13.2%	3952	3.2%
1981	106980	87.3%	4656	3.8%	364	0.3%	X X		X X		7990	6.6%	X X		1871	1.5%	X X		669	0.5%	122 530	12646	10.3%	2235	1.8%

LJUDSKO ŠTETJE NA OZEMLJU DVOJEZICNEGA SOLSTVA NA KOROŠKEM
LETA 1939 GLEDE NA MATERIN JEZIK

1939	51753	57.3%	12498	13.8%	8241	9.1%	5582	6.2%	12306	13.6%	X X		X X		X X		X X		X X		90 380	18080	20.0%	20547	22.7%
------	-------	-------	-------	-------	------	------	------	------	-------	-------	-----	--	-----	--	-----	--	-----	--	-----	--	--------	-------	-------	-------	-------

VIRI : 1939 : Zorn Tone, Macistično ljudsko štetje leta 1939 na Koroškem po jezikovnih kategorijah, Ljubljana, INV, 1972
1951, 1961, 1971 in 1981 : statistično gradivo iz Oesterreichische statistische Zentralamt, Wien, 1975 in 1983 računalniški izpiski
1951 (prva verzija): Gradivo statističnega popisa l. 1951, tipkopis

POPIS POSEBNE VRSTE NA AVSTRIJSKEM KOROSKEM LETU 1976

(po materinem jeziku) - primeri izbranih občin

občina	št.	št.	velj.	izjasnili so se glede na materin jezik		ungarisch		andere					
	preb. 1971	volil. uprav.	vol. listki (100%)	deutsch	kroatisch	slowenisch	ungarisch	andere	št. 10000				
	00000	00000	00000	št. 10000	%	št. 10000	%	št. 10000	%				
EISENKAPPEL ZELEZNA KAPLA	3712	3511	2230	1948	87.4%	13	0.6%	229	10.3%	6	0.2%	34	1.5%
ZELL SELE
ARNOLDSTEIN PODKLOSTER	6740	6530	5675	5572	98.2%	7	0.1%	59	1.0%	15	0.3%	22	0.4%
ST. STEFAN ST. STEFAN	1988	1952	1747	1717	98.3%	5	0.3%	14	0.8%	6	0.3%	5	0.3%
LUDMANSDORF BILCOVS	1476	1527	998	937	93.9%	3	0.3%	39	3.9%	11	1.1%	8	0.8%
MARIA RAIN ZHPOLJE	1137	1221	1101	1082	98.3%	2	0.2%	9	0.8%	0	-	8	0.7%
KEUTSCHACH HODISE	1512	1640	1397	1339	95.9%	2	0.1%	41	2.9%	0	-	15	1.1%
EBERNDORF DOBRLA VAS	5278	5518	4681	4483	95.2%	3	3.2%	157	3.2%	1	0.0%	73	1.5%
GRIFFEN GREBINJ	3803	3668	3382	3315	98.0%	4	0.1%	52	1.5%	2	0.1%	9	0.3%

VIR : objava prvih rezultatov v "Kleine Zeitung", 27. nov. 1976

polit. okraj	št.		veljav. volil. listki (100%)	izjasnili so se glede na materin jezik									
	prebiv. 1971	volil. uprav.		deutsch		kroatisch		slowenisch		ungarisch		andere	
	000 000	000 000		št.000	%0000	št.000	%0000	št.000	%0000	št.000	%0000	št.000	%0000
HERMAGOR SMOHOR	9 213	8 382	8 303	7930	98.7%	10	0.1%	54	0.7%	9	9.1%	30	0.4%
KLAGENFURT-L CELOVEC-DEZ.	34 081	33 258	30 034	29105	96.9%	59	0.2%	612	2.0%	30	0.1%	228	0.8%
VILLACH-LAND BELJAK-DEZ.	34 405	34 047	29 059	28211	97.0%	45	0.2%	612	2.1%	46	0.2%	145	0.5%
VOELKERMARKT VELIKOVEC	42 853	43 001	35 062	33338	95.5%	97	0.3%	1282	3.7%	65	0.2%	282	0.8%
DVOJEZICNO OZEMLJE	120 552	118 688	102 190	98584	96.5%	211	0.2%	2560	2.5%	150	0.1%	685	0.7%
KOROSKA	525 728	495 827	446 098	439937	98.6%	584	0.1%	3816	0.9%	365	0.12%	1396	0.3%

VIR : objava prvih rezultatov v "Kleine Zeitung", 27. nov. 1976

LJUDSKA ŠTEJKA NA OZEMLJU DVOJEZICNEGA SOLSTVA NA KOROSKEM
V LETIH 1951, 1961, 1971 IN 1981 GLEDE NA OBCEVALNI JEZIK
(UMGANGSSPRACHE); primeri izbranih občin

občina	leto	prebivalstvo po obcevalnem jeziku (Umgangssprache) - kategorije																								
		deutsch		slowenisch		windisch		deutsch		deutsch		slowenisch		windisch		windisch		sonstige		zusammen	vse kateg.					
		št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%		slowenisch	windisch				
EISENKAPPEL - -VELLACH	1951	1762	45.4%	888	23.0%	332	8.6%	278	7.2%	145	3.7%	325	8.4%	0	-	139	3.6%	0	-	1	1	3 894	1491	38.3%	614	18.0%
	1951	1762	45.2%	1230	31.6%	1	1	423	10.9%	1	1	464	11.9%	1	1	1	1	1	1	15	0.4%	3 894	2117	54.4%	616	15.8%
ZELEZNA KAPLA - BELA	1961	2117	54.2%	863	22.1%	128	3.3%	255	6.4%	259	6.5%	186	4.7%	0	-	106	2.7%	1	1	5	0.1%	3 899	1304	33.4%	1	1
	1971	1756	46.7%	920	24.5%	27	0.7%	676	18.0%	57	1.5%	286	7.6%	0	-	20	0.5%	1	1	19	0.5%	3 761	1882	50.0%	493	12.6%
	1981	1907	55.3%	676	19.6%	18	0.5%	1	1	1	1	745	21.6%	1	1	48	1.4%	1	1	55	1.6%	3 449	1525	44.2%	66	1.9%
ZELL SELE	1951	55	5.4%	921	90.4%	0	-	4	0.4%	0	-	39	3.8%	0	-	0	-	0	-	1	1	1 019	964	94.6%	0	-
	1951	55	5.4%	921	90.4%	1	1	4	0.4%	1	1	39	3.8%	1	1	1	1	1	1	0	-	1 019	964	94.6%	1	1
	1961	76	4.8%	697	73.3%	27	2.8%	19	2.0%	10	1.1%	73	7.7%	0	-	74	7.8%	1	1	5	0.5%	951	789	83.0%	111	11.7%
	1971	46	5.4%	544	64.4%	11	1.3%	232	27.5%	11	1.3%	0	-	0	-	0	-	1	0.1%	845	776	91.8%	22	2.6%		
	1981	40	5.0%	501	62.5%	0	-	1	1	1	1	236	29.4%	1	1	25	3.1%	1	1	0	-	802	737	91.9%	25	3.1%
ARNOLDSTEIN PODKLOSTER	1951	4869	90.6%	63	1.2%	43	0.8%	134	2.5%	158	3.0%	60	1.2%	0	-	35	0.7%	0	-	1	1	5 373	257	4.8%	236	4.4%
	1951	4869	90.6%	106	2.0%	1	1	292	5.4%	1	1	95	1.8%	1	1	1	1	1	1	11	0.2%	5 373	483	9.2%	1	1
	1961	5911	94.9%	77	1.3%	10	0.1%	48	0.8%	69	1.1%	57	0.9%	0	-	19	0.3%	1	1	38	0.6%	6 229	182	2.9%	98	1.6%
	1971	6530	96.9%	11	0.6%	0	-	136	2.0%	2	0.0%	2	0.0%	0	-	0	-	1	1	61	0.9%	6 740	149	2.2%	2	0.0%
	1981	6314	97.7%	3	0.0%	0	-	1	1	1	1	95	1.5%	1	1	4	0.0%	1	1	44	0.8%	6 460	98	1.5%	4	0.0%
ST. STEFAN ST. STEFAN (še Vorderberg - Bläde)	1951	1856	86.7%	0	-	0	-	13	0.6%	267	12.5%	5	0.2%	0	-	0	-	0	-	1	1	2 141	18	0.8%	267	12.5%
	1951	1	1
	1961	2069	98.0%	8	0.3%	2	0.1%	10	0.5%	12	0.6%	7	0.3%	0	-	0	-	1	1	4	0.2%	2 112	25	1.2%	14	0.7%
	1971	1940	97.6%	1	0.0%	0	-	9	0.4%	31	1.6%	0	-	0	-	0	-	1	1	7	0.4%	1 988	10	0.5%	31	1.6%
	1981	1899	99.9%	0	-	0	-	1	1	1	1	0	-	0	-	0	-	1	1	1	0.1	1 890	0	-	0	-
EEB BROD	1951	575	40.8%	89	6.8%	58	4.5%	108	8.7%	282	20.6%	139	10.1%	0	-	117	8.5%	0	-	1	1	1 409	336	23.8%	457	32.4%
	1951	575	40.8%	187	13.3%	1	1	390	27.7%	1	1	256	18.1%	1	1	1	1	1	1	1	0.1%	1 409	833	59.1%	1	1
	1961	1044	76.0%	84	6.1%	22	1.6%	28	2.0%	124	9.0%	22	1.6%	0	-	49	3.6%	1	1	1	0.1%	1 374	134	9.8%	195	14.2%
	1971	1164	91.2%	22	1.7%	1	0.1%	45	3.5%	44	3.4%	0	-	0	-	0	-	1	1	1	0.1%	1 277	67	5.3%	45	3.5%
LUOMANNSDORF BILCOVS	1951	136	16.8%	196	24.2%	9	1.1%	113	13.9%	15	1.9%	265	32.8%	0	-	75	9.3%	0	-	1	1	812	574	70.7%	99	12.2%
	1951	136	16.8%	205	25.3%	1	1	128	15.7%	1	1	340	41.8%	1	1	1	1	1	1	3	0.4%	812	772	95.1%	1	1
	1961	482	35.6%	389	28.8%	26	1.9%	106	7.8%	258	19.1%	27	2.0%	0	-	20	1.5%	1	1	45	3.3%	1 353	522	38.6%	304	22.5%
	1971	712	48.2%	251	17.0%	3	0.2%	354	24.7%	146	9.9%	0	-	0	-	0	-	1	1	0	-	1 476	615	41.7%	149	10.1%
	1981	862	56.6%	295	19.5%	10	0.6%	1	1	1	1	296	19.5%	1	1	52	3.4%	1	1	7	0.6%	1 522	591	38.8%	62	4.1%

občina	leto	prebivalstvo po občevalnem jeziku (Umgangssprache) - kategorije																						
		deutsch		slovenisch		windisch		deutsch		slovenisch		slovenisch		windisch		sonstige		zusammen	vse kateg.					
		št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	in deutsch		z windisch					
MARIA RAIN	1951	879	89.3%	17	1.8%	0	-	71	7.3%	2	0.2%	13	1.4%	0	-	0	-	0	-	985	101	10.3%	2	0.2%
ZIRPOLJE	1951	879	89.2%	17	1.8%	X	X	73	7.4%	X	X	13	1.4%	X	X	X	X	X	X	985	103	10.5%	X	X
	1961	924	90.7%	25	2.5%	11	1.0%	6	0.6%	46	4.5%	4	0.4%	0	-	1	0.1%	X	X	1 019	35	3.4%	58	5.7%
	1971	1080	91.3%	13	1.1%	0	-	31	2.6%	50	4.2%	1	0.1%	0	-	0	-	X	X	1 183	45	3.8%	50	4.2%
	1981	1338	95.6%	6	0.4%	0	-	X	X	X	X	47	3.4%	X	X	0	-	X	X	1 399	53	3.8%	0	-
KEUTSCHACH	1951	496	39.4%	103	8.3%	8	0.5%	365	28.9%	36	2.9%	90	7.2%	0	-	160	12.8%	0	-	1 263	558	44.2%	204	16.2%
MODISE	1951	496	39.4%	111	8.8%	X	X	401	31.7%	X	X	250	19.8%	X	X	X	X	X	X	1 263	762	60.3%	X	X
	1961	656	51.7%	111	8.8%	40	3.2%	99	7.8%	211	16.6%	88	6.9%	0	-	55	4.4%	X	X	1 268	298	23.5%	306	24.1%
	1971	1172	77.6%	39	2.5%	0	-	264	17.5%	37	2.4%	0	-	0	-	0	-	X	X	1 512	303	20.0%	37	2.4%
	1981	1594	89.2%	28	1.6%	0	-	X	X	X	X	126	7.0%	X	X	19	1.1%	X	X	1 786	154	8.6%	19	1.1%
WIEGER	1951	75	8.5%	60	6.8%	0	-	731	83.1%	0	-	14	1.6%	0	-	0	-	0	-	880	805	91.5%	0	-
WEGGORJE	1951	75	8.5%	60	6.8%	X	X	731	83.1%	X	X	14	1.6%	X	X	X	X	X	X	881	805	91.5%	X	X
	1961	209	24.9%	10	1.1%	9	1.0%	11	1.3%	239	28.6%	7	0.8%	0	-	353	42.2%	X	X	839	28	3.3%	601	71.6%
	1971	670	76.4%	0	-	0	-	111	12.7%	96	10.9%	0	-	0	-	0	-	X	X	877	111	12.7%	96	10.9%
RADSBERG	1951	253	47.9%	147	27.8%	0	-	9	1.8%	0	-	105	19.9%	0	-	13	2.5%	0	-	528	261	49.4%	13	2.5%
RADISE	1951	253	47.9%	147	27.8%	X	X	9	1.9%	X	X	118	22.5%	X	X	X	X	X	X	528	274	51.9%	X	X
	1961	49	11.2%	256	58.6%	18	4.1%	0	-	48	11.1%	13	3.0%	1	0.2%	52	11.8%	X	X	437	269	61.6%	119	27.2%
	1971	185	40.8%	103	22.7%	0	-	106	23.3%	59	13.0%	0	-	X	X	0	-	X	X	454	209	46.0%	59	13.0%
EBERNDORF	1951	2202	52.2%	60	1.4%	154	3.6%	85	2.1%	1074	25.4%	183	4.3%	10	0.2%	454	10.8%	0	-	4 222	328	7.8%	1692	40.1%
DOBRLA VAS	1951	2202	52.2%	224	5.3%	X	X	1159	27.5%	X	X	637	15.0%	X	X	X	X	X	X	4 222	1980	46.9%	X	X
	1961	3095	66.4%	263	5.7%	103	2.2%	132	2.8%	832	17.9%	72	1.5%	1	0.0%	163	3.5%	X	X	4 663	467	10.0%	1099	23.6%
	1971	4130	77.9%	301	5.7%	43	0.8%	588	10.2%	277	5.3%	2	0.0%	1	0.0%	0	-	X	X	5 299	841	15.9%	321	6.1%
	1981	4740	85.0%	204	3.1%	78	1.4%	X	X	X	X	317	5.7%	X	X	221	4.0%	X	X	5 583	521	9.3%	299	5.4%
BRIFEN	1951	2017	65.4%	36	1.3%	110	3.7%	68	2.3%	634	20.7%	19	0.7%	0	-	176	5.9%	0	-	3 091	123	4.0%	920	29.8%
GREBINJ	1951	2017	65.4%	146	4.7%	X	X	702	22.6%	X	X	195	6.3%	X	X	X	X	X	X	3 091	1043	33.7%	X	X
	1961	2766	91.3%	26	0.9%	23	0.8%	61	2.0%	113	3.7%	39	1.2%	0	-	3	0.1%	X	X	3 031	126	4.2%	139	4.6%
	1971	3174	96.1%	19	0.6%	10	0.3%	60	1.7%	38	1.2%	0	-	0	-	0	-	X	X	3 304	79	2.4%	48	1.5%
	1981	3642	98.1%	15	0.4%	9	0.2%	X	X	X	X	X	X	X	X	12	0.3%	X	X	3 714	49	1.3%	21	0.6%

VIRI

1951 .Gradivo statističnega popisa l. 1951, tipkopis

1951, 1961, 1971 in 1981: iz "Oesterreichische statistische Zentralamt", Wien, 1975,

računalniški izpiski

LJUDSKA ŠTETJA NA KOROSKEM L. 1951, 1961, 1971 IN 1981
 BLEDE NA OBCEVALNI JEZIK - pregled po političnih okrajih

pol. okraj	leto	deutsch		slowenisch		windisch		deutsch slowenisch		deutsch windisch		slowenisch deutsch		slowenisch windisch		windisch deutsch		windisch slowenisch		sonstige unbekannt		zusammen		vse kateg. slowenisch z deutsch		vse kateg. z windisch			
		št.oo	%	št.oo	%	št.oo	%	št.oo	%	št.oo	%	št.oo	%	št.oo	%	št.oo	%	št.oo	%	št.oo	%	št.oo	%	št.oo	%	št.oo	%	št.oo	%
HERMAGOR SAHOR	1951	2665	65.5%	89	2.2%	58	1.4%	121	3.0%	869	21.3%	151	3.7%	0	-	119	2.9%	0	-	1	1	3	765	393	10.4%	1335	35.5%		
	1951	1044	41.9%	187	7.5%	1	1	990	39.7%	1	1	270	10.8%	1	1	1	1	1	1	0	-	2	492	1447	58.1%	1	1		
	1961	3620	90.4%	92	2.3%	24	0.6%	46	1.1%	136	3.4%	29	0.7%	0	-	51	1.3%	1	1	5	0.1%	4	003	167	4.2%	211	5.3%		
	1971	3647	95.6%	23	0.6%	1	0.0%	60	1.6%	75	2.0%	0	-	0	-	0	-	1	1	9	0.2%	3	815	83	2.2%	1	0.0%		
	1981	8846	99.3%	16	0.2%	0	-	1	1	1	1	35	0.4%	1	1	7	0.1%	1	1	0	0.0%	8	907	51	0.6%	0	-		
MAGENFURT DELOVEC-DEZ.	1951	22556	67.9%	2548	7.7%	716	2.2%	2603	7.8%	1651	5.0%	1804	5.4%	6	0.0%	1304	3.9%	16	0.1%	1	1	33	204	6955	20.9%	3677	11.1%		
	1951	20245	65.2%	3354	10.8%	1	1	4213	13.6%	1	1	3104	10.0%	1	1	1	1	1	1	153	0.5%	31	069	10671	34.3%	1	1		
	1961	24872	78.9%	2533	7.8%	385	1.2%	976	3.0%	1942	6.0%	659	2.0%	2	0.0%	925	2.9%	1	1	80	0.2%	32	374	4168	12.9%	3254	10.1%		
	1971	33427	84.6%	1409	3.6%	87	0.2%	3088	7.8%	1181	3.0%	100	0.3%	3	0.0%	61	0.1%	1	1	147	0.4%	39	503	4597	11.6%	1332	3.4%		
	1981	32496	88.3%	1300	3.5%	82	0.2%	1	1	1	1	2189	5.9%	1	1	592	1.6%	1	1	154	0.4%	36	813	3489	9.5%	674	1.8%		
VILLACH-L. BELJAK-DEZ.	1951	23580	73.9%	1151	3.6%	312	1.1%	3186	10.0%	1291	4.0%	1826	5.7%	36	0.1%	512	1.6%	5	0.0%	1	1	31	899	6163	19.3%	2156	6.8%		
	1951	20283	71.7%	1466	5.2%	1	1	4413	15.6%	1	1	2086	7.4%	1	1	1	1	1	1	88	0.3%	28	283	7965	28.2%	1	1		
	1961	26700	85.2%	1424	4.5%	165	0.5%	662	2.1%	1326	4.2%	502	1.6%	3	0.0%	430	1.4%	1	1	141	0.4%	31	353	2588	8.3%	1924	6.1%		
	1971	33132	90.5%	707	1.9%	33	0.1%	2114	5.8%	393	1.1%	113	0.3%	0	-	5	0.0%	1	1	170	0.4%	36	667	2934	8.0%	431	1.2%		
	1981	31645	92.9%	574	1.7%	32	0.1%	1	1	1	1	1423	4.2%	1	1	239	0.7%	1	1	147	0.4%	34	060	1997	5.9%	271	0.8%		
VOELKERMARKT VELIKOVEC	1951	21763	53.2%	2858	7.0%	2310	5.7%	1740	4.3%	7072	17.3%	1732	4.2%	60	0.1%	3330	8.1%	17	0.0%	1	1	40	882	6330	15.5%	12772	31.2%		
	1951	19763	50.7%	5254	13.5%	1	1	8812	22.7%	1	1	5063	12.9%	1	1	1	1	1	1	113	0.2%	39	005	19129	49.0%	1	1		
	1961	27122	68.1%	4130	10.6%	999	2.5%	1577	5.0%	3901	9.8%	1064	2.7%	14	0.0%	963	2.4%	1	1	34	0.0%	39	804	6771	17.0%	5877	8.4%		
	1971	31563	74.8%	3732	8.8%	243	0.6%	4292	10.2%	1721	2.0%	496	1.2%	1	0.0%	57	0.1%	1	1	82	0.1%	42	180	8520	20.2%	2025	4.8%		
	1981	34001	79.6%	2825	6.6%	249	0.6%	1	1	1	1	4289	10.0%	1	1	1032	2.4%	1	1	362	0.8%	42	758	7114	16.6%	1281	3.0%		

VIFE

1939 : Zorn T., Nacistično ljudsko štetje leta 1939 na Koroskem
 po jezikovnih kategorijah, Ljubljana, IMV, 1972

1951 : Gradivo statističnega popisa l. 1951, tipkopis

1951-1981 : statistično gradivo iz Oesterreichische statistische Zentralamt, Wien, 1975 in 1983

LJUDSKO ŠTETJE NA KOROŠKEM LETA 1939 GLEDE NA MATERIN JEZIK
(podatki: po političnih okrajih)

polit. okraj	leto		jezikovne		kategorije		deutsch		slowenisch		windisch		sonstige		zusammen	vse kateg. slowenisch z deutsch		vse kateg. z windisch					
	deutsch	slowenisch	slowenisch	windisch	deutsch slowenisch	deutsch windisch	slowenisch deutsch	slowenisch windisch	windisch deutsch	windisch slowenisch	sonstige unbekannt	deutsch	slowenisch	slowenisch		deutsch	slowenisch	windisch					
	št. 00	% 10000	št. 00	% 10000	št. 00	% 10000	št. 00	% 10000	št. 00	% 10000	št. 00	% 10000	št. 00	% 10000	št. 0000	št. 00	% 10000	št. 00	% 10000				
HERMAGOR ŠMOHOR	2037	54.1%	134	3.6%	168	4.5%	259	6.8%	1167	31.0%	X	X	X	X	X	X	X	3	765	393	10.4%	1335	35.5%
KLAGENFURT-LAND DELOVEC-DEZELA	17149	63.5%	3280	12.1%	1884	7.0%	1891	7.0%	2819	10.4%	X	X	X	X	X	X	X	27	023	5171	19.1%	4703	17.4%
VILLACH-LAND BELJAN-DEZELA	19367	71.7%	2598	9.6%	1153	4.3%	1089	4.0%	2810	10.4%	X	X	X	X	X	X	X	27	017	3687	13.6%	3963	14.7%
VOELKERMARKT VELIKOVEC	13200	40.5%	6486	19.9%	5036	15.5%	2343	7.2%	5510	16.9%	X	X	X	X	X	X	X	32	575	8829	27.1%	10546	32.4%

VIRI :

1939 : Zorn T., Nacistično ljudsko štetje leta 1939 na Koroškem
po jezikovnih kategorijah, Ljubljana, INV, 1972

1951 : Gradivo statističnega popisa l. 1951, tiptopis

1951-1981 : statistično gradivo iz Oesterreichische statistische Zentralamt, Wien, 1975 in 1983

SOCIALNOGEOGRAFSKA PROUČEVANJA SLOVENSKEGA IZSELJENSTVA
V METROPOLITANSKIH OBMOČJIH PREKOMORSKIH DEŽEL

Instituto de Geografía de la Universidad Edvard Kardelj

mag. Rado Genorio

LA INMIGRACION YUGOSLAVA EN LA REPUBLICA ARGENTINA

Viena: 14 - 20 de octubre de 1989.

C E I S A L

CONSEJO EUROPEO DE INVESTIGACIONES SOBRE AMERICA LATINA

Grupo de Trabajo "Migraciones"

Rado Genorio

Instituto de Geografía de la Universidad Edvard Kardelj
de Ljubljana

LA INMIGRACION YUGOSLAVA EN LA REPUBLICA ARGENTINA

Viena, 19 - 22 de octubre de 1989.

La inmigración de Europa a la América del Sur comenzó poco después del descubrimiento del "continente verde", pero por la intensidad y estructura de inmigrantes no puede compararse con la inmigración a la América del Norte. En el caso tratado fue predominante la corriente latina de los inmigrantes; primero de los Españoles y luego, cada vez más numerosa, de Italianos. La inmigración masiva comenzó recién en el tiempo cuando los países sudamericanos lograron su independencia y cuando sus gobiernos con una planificada política de inmigración trataban de colonizar amplias superficies de terrenos aptos para la agricultura y de explotar otras riquezas naturales.

1. Inmigración antes de la Primera Guerra Mundial

Alrededor de los años ochenta del siglo pasado comenzaron a emigrar también los habitantes del Imperio Austro-Húngaro. El destino principal de sus habitantes era la Argentina, donde en el período 1876-1910, según estadísticas de English (1913) emigraron 94.047 personas del total de 156.192 emigrantes a la América del Sur. En esta época ésto fue apenas la décima parte de todas las emigraciones austríacas transoceánicas. La mayor parte de sus habitantes emigraban a la América del Norte y sobre todo a los Estados Unidos.

La inmigración a la Argentina se intensificó en la década que precedía la guerra, cuando los Estados Unidos buscaban ya mano de obra calificada, mientras que para la Argentina seguía siendo la más importante la cantidad para las tareas agrícolas. Así la estadística argentina entre los inmigrantes del Imperio Austro-Húngaro en los años 1905-1910 (según la profesión) registró un 37,9% de campesinos individuales, un 9,4% de peones agrarios, un 10,2% de miembros de familias (sin profesión), un 11,3% de

obreros en las actividades de servicios, un 7,4% de empleados en el comercio y transporte y un 23,8% de otras profesiones (Chmelar H., 1974; 38). En la estructura de los inmigrantes europeos a la Argentina el Imperio Austro-Húngaro ocupaba el quinto lugar, después de Italia, España, Francia y Rusia, y antes de Inglaterra y Alemania; mientras que Argentina como país de destino de los emigrantes austro-húngaros ocupaba el tercer lugar, después de los Estados Unidos y Canadá. La comparación de las estadísticas llevadas en la Argentina con la estadística de emigración de Englisch muestra evidentes diferencias. Según los informes del Consulado Austríaco en el año 1907 emigraron a la Argentina 4.659 Austríacos, mientras que según Englisch han emigrado 13.601 (Chmelar H., 1973; 35). Los datos mencionados deben interpretarse desde el punto de vista geográfico, pues en caso contrario pueden engañar fuertemente. Las diferencias son comprensibles, si se tiene en cuenta que muchos de los emigrantes, a causa del cansador viaje a través del océano abandonaron los barcos ya en Montevideo, Ubicado en la otra orilla del río, aunque su destino registrado era Buenos Aires. En los informes de los inmigrantes dálmatas en Chile aparece siempre Montevideo como la estación intermedia del viaje (Borsdorfer A., 1986; 427). Pero la emigración del Imperio Austro-Húngaro a Chile no la mencionan en sus obras ni Englisch (1913) ni Chmelar (1973). El ambiente natural de la nueva patria de los inmigrantes de Dalmacia (predominaban los isleños), el transcurso, la amplitud y los motivos de esta emigración están presentes en numerosas obras de los geógrafos e historiadores (Antić L., 1987; Bonačić-Dorić I., 1941-46; Borsdorfer A., 1986; Derado K.-Čizmić I., 1982; Martinčić M., 1978). La inmigración de los Dálmatas a la Tierra del Fuego (Punta Arenas, Porvenir) y el Sur de la Patagonia se for-

taleció especialmente después del año 1890 cuando la noticia sobre los yacimientos de oro se había propagado entre los inmigrantes en Buenos Aires. Los Dálmatas fueron, por supuesto, unos de los primeros inmigrantes de Europa que han poblado estas tierras de clima duro y geográficamente tan lejanas. Como la búsqueda de oro era poco venturosa, se ocuparon de la crianza de ganado ovino, pesca, comercio, transporte marítimo y trabajaban como obreros en pequeños astilleros (Derado K. - Čizmić. I., 1982; 208).

Según la estadística argentina de inmigraciones para los años 1857-1919 la inmigración neto del Imperio Austro-Húngaro llegó a 49.951 personas. Las diferencias numéricas entre la estadística austro-húngara de emigración y la estadística argentina de inmigración se producen debido a las causas ya mencionadas de emigración indirecta del Uruguay y Argentina a Chile y otros países andinos.

La interpretación mencionada la afirma parcialmente también el censo argentino del año 1914 que registró 38.103 Austríacos o Húngaros; de éstos 7.574 en Buenos Aires. En comparación con el año 1895 esto significa un aumento de 25.300 personas. La cuarta parte eran propietarios de tierras (50-100 ha); mientras que en cuanto a la educación ocupaban el séptimo lugar entre los extranjeros.

En todo caso, estos números pueden afirmar la presencia del elemento de eslavos del sur en el proceso de colonización del país y la suposición, que entre ellos predominaban los que llegaban del litoral del Carso y de las islas. A causa de su bajo nivel de educación les encontramos sobre todo como campesinos y trabajadores de puertos. Pocos individuales han subido por la esca-

lera social. Entre los poco numerosos se menciona frecuentemente a Nikola Minanović, fundador de la marina mercante argentina (Antić L., 1987; 19).

Como las personas que llegaban se las evidenciaba según el país de emigración y no según la pertenencia étnica, es imposible apreciar estrictamente su número y distribución por áreas. Entre los pueblos de los eslavos del sur para la época tratada están a disposición solamente datos sobre los inmigrantes de Montenegro y Serbia, que en ese entonces eran estados independientes. En los años 1897-1920 han inmigrado a la Argentina 3.762 Montenegrinos y se han ido del país 494, por lo que la migración neto alcanzó a 3.268 personas. La inmigración de Serbios fue notablemente menor y en los años 1898-1915 alcanzó apenas a 402 personas. La mayor parte de ellos se establecieron en las provincias de Buenos Aires, Santa Fé y Chaco. En los años 1906-1915 de los 1.393 Montenegrinos el 60,6% se estableció en la provincia de Buenos Aires, el 19,1% en la provincia de Santa Fé y el 20,3% en otras provincias. Han encontrado trabajo primordialmente en las tareas agrícolas. La inmigración de Eslovenos y Croatas no está estadísticamente mencionada en ningún lugar.

Los datos sobre otros inmigrantes eslavos del sur a la Argentina son solamente aproximados, pues siempre fueron dados en un determinado contexto político. La mayoría de las apreciaciones hechas poco antes de la Primera Guerra Mundial varía entre 30.000 y 50.000 para la América del Sur y 25.000 para la Argentina (Antić L., 1987; 13). De todo modo predominaban los inmigrantes de Dalmacia y Montenegro.

El primer grupo mayor de Eslovenos compuesto de 50 familias llegó a la Argentina en el año 1887, pues dicho año el gobierno

argentino solicitó a Austria que envíe varios centenares de familias para la colonización de Formosa. En este tiempo los Argentinos resistían a la penetración de los Paraguayos al sur. Cada familia recibiría 100 ha de tierra y la ayuda inicial necesaria. La principal acción para atraer a estas familias fue realizada en las periferias de Trieste y Gorizia. Las condiciones climáticas desfavorables y el peligro de los Indios, les obligaron a establecerse en las cercanías de Paraná en la provincia de Entre Ríos. Quedaron unas 10 familias que conjuntamente con los Furlanos pueden considerarse los fundadores de la ciudad de Formosa (Hladnik I., 1949; 60). En la última década del siglo pasado llegaron algunas personas y grupos más, que se establecieron en Buenos Aires y Mendoza. En el primer de los casos un grupo de obreros de Gorizia construyó la primera fábrica de celulosa y papel y en el segundo se menciona un grupo de toneleros que se establecieron en la vinícola provincia de Mendoza (Mislej I., 1987; 22).

2. Inmigración masiva entre ambas guerras

Para los inmigrantes de los pueblos eslavos del sur la Argentina se hace interesante sobre todo en los años veinte, cuando seguía viviendo un verdadero desarrollo económico con el Presidente Alvear. Además los Estados Unidos habían limitado fuertemente la inmigración de Europa con una ley del año 1921 y 1924. Entonces las corrientes de emigración habituales desde hace decenas de años cambiaron de dirección, lo que es válido especialmente para los pueblos eslavos del sur. Un verdadero "éxodo" yugoslavo a la Argentina estuvo condicionado con razones económicas y políticas. Esto último vale sobre todo para el territorio anexo

por el tratado de Rapallo a Italia y que ya antes fue un territorio tradicional de emigración. En los años veinte cuando en el caso de Argentina disminuyó esencialmente la participación de los inmigrantes de los pueblos latinos (especialmente de Italianos a causa de las restricciones puestas por el gobierno fascista) los inmigrantes eslavos del sur creaban la parte importante en el flujo general de los inmigrantes eslavos. Este comenzó alrededor del año 1923 y alcanzó su cumbre antes del año 1930, cuando la crisis económica mundial comenzó a corroer también los fundamentos de la economía de la Argentina y la obligó casi a detener la inmigración. Con el año 1930 finalizó también en la Argentina la época de inmigración masiva de europeos por razones económicas. La crisis económica y política que abarcó el país en aquellos años, a pesar de algunos mejoramientos posteriores, siguió hasta los días de hoy.

La inmigración creciente de la Yugoslavia de entonces alcanzó su momento clave en el año 1928, cuando según los datos yugoslavos emigraron a la Argentina 7.484 personas, de las cuales regresaron solamente 673 (Cuadro 1). La estadística argentina registra valores un poco mayores, que se deben sin duda a la inmigración de lo ciudadanos yugoslavos de otros países. A ésto se adecúa también un saldo de migración poco mayor (Cuadro 1) que para el año mencionado alcanzó 7.186 personas. Para todo este tiempo es notable la diferencia entre los datos. Según los datos argentinos en los años 1920-1940 inmigraron al país 56.053 y emigraron 22.728 yugoslavos. Para la Argentina el saldo positivo de migración alcanzó 33.325. La estadística yugoslava de emigración en los años 1919-1939 registró 44.396 emigrantes y 14.984 repatriados; el saldo negativo de migración en este caso alcanzó 29.412. La diferencia entre ambas evidencias se debe a la inmigración indirecta registrada por los servicios argentinos de inmigración.

La inmigración masiva de Eslovenos a la Argentina y a otros países de la América del Sur fue causada en primer lugar por la situación política y económica en la región Juliana después del acuerdo entre el Reino de los Serbios, Croatas y Eslovenos y el Reino de Italia firmado el 12 de noviembre de 1920 en Rapallo, que perjudicando a más de 500.000 Croatas y Eslovenos desplazó la frontera política entre los países profundamente dentro de sus territorios étnicos. Así a Italia le perteneció prácticamente toda la parte litoral del territorio étnico esloveno y también una parte de la antigua Carniola. Italia no tomó ningunas obligaciones de proteger los derechos nacionales de la minoría croata y eslovena, sino comenzó a perseguir sin escrúpulos a sus miembros, lo que se graduaba más aún con el surgimiento del fascismo. El Litoral e Istria fueron expuestas a presiones económicas, políticas y culturales de los nuevos gobernantes.

En las circunstancias de italianización planificada, apoderación de la tierra eslovena, colonización de población italiana en ciudades eslovenas y varias otras formas de presiones de los gobernantes fascistas sobre la población eslovena comenzó el éxodo masivo de los Eslovenos que logró dimensiones excepcionales justamente en el caso de la inmigración a la Argentina. El proceso de emigración abarcó primero los pueblos eslovenos en la zona de Gorizia y Trieste y se extendía rápidamente hacia el interior de la retaguardia étnica eslovena. Nada mejor les pasaba a los Croatas en Istria, Zadar y en las islas, separados de su matriz étnica por una línea injusta de frontera.

Los primeros Eslovenos del Litoral comenzaron a llegar a Buenos Aires ya en el año 1921. La inmigración crecía notablemente después del año 1924 y alcanzó su cumbre poco antes de la crisis económica mundial. En nueve años (1926-1934) según los datos de

la estadística gubernamental italiana de la parte eslovena de la "Zona Juliana" emigraron a la Argentina 10.989 personas (Lipoglavšek-Rakovec S., 1959; 34). El número mencionado no debe generalizarse a toda la época de entre ambas guerras, pues abarca solamente los años en los cuales fue registrado solamente el 70% de los inmigrantes a la Argentina antes de la guerra y aproximadamente una parte igual de los inmigrantes yugoslavos. Si sumamos todavía a los inmigrantes anteriores al año 1926 y después del año 1934, los inmigrantes de la parte yugoslava del territorio esloveno y los que emigraban indirectamente sin el conocimiento de las autoridades, es real valorar el número de los Eslovenos en estas corrientes en 20.000. Las valoraciones más altas que pueden encontrarse en diversos informes y publicaciones populares no tienen argumentos profesionales.

No se encuentran disponibles datos más exactos que abarcarían toda la comunidad eslovena en la época en cuestión, pues el servicio argentino de inmigraciones registraba a los Eslovenos del otro lado de la frontera de Rapallo como ciudadanos italianos y les incluía entre los Italianos. Aunque el gobierno fascista limitaba la emigración de la población italiana, los Eslovenos no tenían dificultades para obtener el pasaporte, pues esto estaba de acuerdo con las tendencias de desnacionalización que demostraban los nuevos gobernantes. Las dificultades en encontrar trabajo, pues los mejores puestos eran reservados para los Italianos del interior y para los simpatizantes del gobierno fascista, modestas propiedades agrarias y diversas formas de opresión nacional obligaron a la juventud del Litoral a buscarse en la Argentina condiciones elementares de vida. Al principio parecía que lo iban a lograr, pero los años de crisis les empujaron a una difícil situación económica, de tal modo que a la multitud

de trabajadores sin derechos no le iba nada mejor que en su tierra. En los años veinte el gobierno argentino ya trataba de enviar al mayor número posible de inmigrantes al interior del país, donde construían ferrocarriles y caminos. La crisis demostró que tales soluciones fueron solamente temporarias - unidas a diversas zonas de toda la Argentina. Por esta causa hubo pocas poblaciones fijas y muchos de los Eslovenos se dispersaron prácticamente y perdieron el contacto con la comunidad mayor de Buenos Aires. A causa de la expansión del fascismo en Europa fueron expuestos a una opresión cada vez más fuerte de ambas partes también en la Argentina. Su posterior organización en el sentido de emigración política fue el resultado lógico de este dualismo y no se relacionaba solamente con los motivos políticos en el momento de la salida de su patria. Por supuesto, las circunstancias mencionadas dieron un sello particular a la comunidad, que puede señalarse como la más numerosa emigración política eslovena en un período centenario de emigración del territorio étnico esloveno.

Que en este tiempo entre los pueblos eslavos del sur predominaba siempre la huida clásica del campo, nos lo demuestran también los datos sobre la estructura profesional de los inmigrantes en el momento de llegada. Lamentablemente éstos están a disposición solamente para algunos años, sin embargo afirman elocuentemente la hipótesis mencionada. En el tiempo de la mayor inmigración entre los inmigrantes fueron evidenciados sobre todo los agricultores y jornaleros. En los años treinta aumentó la participación de otras profesiones. La paupera población campesina tenía en la Argentina de los años veinte ya mucho menos posibilidades de obtener su propia tierra. Como mano de obra barata podían incluirse en diversas tareas en el interior del país, a donde les enviaba el gobierno. Trabajaban ya como peones o en la cons-

trucción de la red de infraestructura. En los años veinte el Gobierno Argentino envió hasta la mitad de los inmigrantes yugoslavos a los trabajos en la Pampa y más aún al interior del país. Así sólo en los años 1923-1927 fueron orientados al interior por el gobierno 9.427 Yugoslavos; de éstos a la provincia de Buenos Aires el 34,2%; Córdoba el 18,8%; Santa Fé el 17,0%; Chaco el 7,5%; Mendoza el 3,7% y a otros lugares el 18,7%. Solamente pocos lograron en algunos años ganar más dinero y establecerse en un lugar. En el campo han quedado, sobre todo, los que se han ido a la provincia de Chaco, Santa Fé y Mendoza. Otros buscaban trabajos ocasionales a veces hasta los más pesados en los cuales había menos suerte de ganancias mayores. Por su bajo nivel de educación no podían siquiera esperar profesiones más adecuadas. Una mayor participación de los trabajadores está relacionada con los inmigrantes eslovenos de Gorizia y Trieste, pero debido a falta de datos ésto no se expresa claramente en el análisis mencionado. Entre los emigrantes del Litoral predominaban los obreros y campesinos del Valle de Vipava, Goriška Brda, Brkini, Valle del Alto Piave y las aldeas eslovenas de la zona de Trieste y Gorizia. En la Argentina la mayoría de ellos encontró trabajo en la construcción, solamente pocos en la industria argentina en nacimiento y menos aún en la marina y agricultura que atraían especialmente a los inmigrantes de Istria, Dalmacia y de las islas. Así encontramos a los Eslovenos sobre todo como albañiles, canteros, carpinteros de obra, carpinteros, pintores y muy poco numerosos entre pequeños artesanos o metalúrgicos. La industria cárnica que era una de las ramas más florecientes de la joven industria argentina ocupaba sobre todo a Polacos, parcialmente a Ucranianos, Búlgaros, Húngaros y Eslovenos que llegaron como inmigrantes económicos de Prekmurje (la parte de nordeste del territorio étnico esloveno). Entre los herreros de obra predominaban los Checos (Genorio R., 1988; 188).

En la época de entre las guerras no se realizó en la Argentina ni un sólo censo a nivel estatal. Por lo tanto están a disposición solamente los datos oficiales para Buenos Aires que en este entonces fue poblado generalmente en los marcos del actual Distrito Federal es decir la Capital. Excluyendo la mayor concentración en Buenos Aires, encontramos las comunidades de inmigrantes yugoslavos de entonces sobre todo en las provincias ya mencionadas. De las ciudades más grandes deben mencionarse Rosario, Santa Fé, Córdoba y Mendoza, mientras que las poblaciones mayores se encontraban todavía en los centros agrarios menores y en las ciudades portuarias e industriales. Para Buenos Aires donde el censo registró 5.722 Yugoslavos, fue posible determinar la presencia por los distritos censurales. En los cuatro distritos de la Capital estaban estacionados casi el 60% de los Yugoslavos, de ellos la mayoría en la parte nordoccidental (Villa Devoto, Villa Urquiza, Villa Pueyredón, Saavedra, Paternal, Chacarita, Coghlan y Belgrano) y en el barrio de La Boca en la parte sureste de la ciudad. En esta última fue registrada también la mayor densidad de la población, que debe atribuirse a los obreros portuarios de Dalmacia y Montenegro. Los barrios nordoccidentales de la ciudad fueron poblados por trabajadores empleados en el transporte y la industria. Un centro expreso de la población eslovena estuvo en la Paternal y luego en los barrios de Villa Devoto y Saavedra.

3. Inmigración después de la Segunda Guerra Mundial

Entre los países transoceánicos que después de la Segunda Guerra Mundial han abierto sus puertas a los refugiados políticos o personas desterradas de Europa, la Argentina ocupa uno de los lugares más visibles. Con leyes especiales se eliminaron todas

las limitaciones impuestas en el año 1930 a causa de la crisis económica y fueron adoptados nuevos reglamentos para la llegada sin inconvenientes de refugiados políticos y otros grupos de inmigrantes de los países europeos. La revitalización de la inmigración fue parte componente del concepto general del desarrollo del país durante el gobierno del General Perón como también la parte componente de la radicalmente cambiada política externa de la República Argentina en las relaciones con los Estados Unidos en el tiempo de la así llamada "guerra fría".

Para este fin fue nombrada una delegación gubernamental especial para la inmigración de Europa que primeramente entró en contacto con el gobierno italiano y luego firmó con el mismo un acuerdo (21 de febrero de 1947) sobre la llegada de obreros, artesanos y técnicos de diversos ramos de Italia a la Argentina. Pues, casi en el tiempo en que fue firmado el acuerdo, a la delegación argentina le fueron dirigidas más de 100.000 solicitudes de inmigración, en esto 12.617 eslovenas (Rant P., 1956; 217). Sin embargo los primeros contingentes de refugiados embarcaron en los puertos europeos recién en junio de 1947. Como algunos otros países se apuraron a reclutar la mano de obra seleccionando a las personas fuertes, el contingente mencionado disminuyó en casi dos terceras partes.

La posibilidad de emigración a la Argentina fue aprovechado primero por mil refugiados croatas que desembarcan en Buenos Aires entre noviembre de 1946 y abril de 1947. A principios de mayo de 1947 el Cónsul argentino en Roma recibió del Director de Departamento de Inmigraciones instrucciones sobre el cobro de los gastos consulares para los refugiados de nacionalidad croata, rusa, ucraniana, húngara y polaca. La única excepción de esto fueron los refugiados eslovenos (Senkman L., 1985; 114).

La estadística oficial menciona que en el año 1947 llegaron a la Argentina 1.049 refugiados políticos yugoslavos. Este número no debe igualarse con el número (1.945) de los Yugoslavos inmigrantes según la estadística argentina de inmigración para el año en cuestión, pues ésta cuenta a todos los inmigrantes a la Argentina y no sólo los refugiados políticos. Sin tomar en cuenta lo mencionado, el número 1.049 para el año 1949 casi en su totalidad corresponde al número de Croatas inmigrados, pues hasta el fin del año en cuestión desembarcaron en Buenos Aires solamente 89 refugiados eslovenos (KSS, 1951; 231). El número de las personas desterradas de otros pueblos yugoslavos es en el caso de la Argentina insignificante.

La característica posición anticomunista del gobierno argentino en los años de la guerra fría provocó finalmente la revisión de la legislación de inmigración en cuanto a los inmigrantes eslavos (octubre de 1948). La prohibición de emitir las visas (para la estadía permanente y temporaria como también para los viajes turísticos) que surgió de la oficina del Presidente de la República Argentina y fue entusiastamente apoyada también por el gobierno se refería a las personas nacidas en los países eslavos y en los satélites directos de la Unión Soviética. La decisión fue fundamentada en razones ideológicas, políticas y sociales. Entre los países a los que se refería esta prohibición fue incluida también Yugoslavia.

Pero la prohibición de emisión de visas de entrada no abarcó a los eslavos que se encontraban en este tiempo en Austria, Italia y Finlandia; en los países donde la Argentina reclutaba los inmigrantes entre las personas desterradas. En Austria la encuesta en el territorio bajo ocupación anglo-americana estaba a cargo del Cónsul argentino en Salzburgo. Como en esta zona había

todavía cerca de 17.000 refugiados de distintas nacionalidades, la emisión de permisos de viaje y otras actividades consulares formales se efectuaban en los campos de refugiados. Rápidamente fueron formadas las listas conjuntas para la emigración a la Argentina. Todos los gastos consulares y gastos de transporte hasta los puertos y a través del Atlántico los cubrió la Organización Internacional de Refugiados (Pernišek F., 1973; 353). Con su intermediación en los años 1947-1951 la Argentina recibió 32.712 refugiados o casi la tercera parte de todos los refugiados en América del Sur que fueron en total 99.497 personas. Brasil recibió 22.473 y Venezuela 17.553. Los tres países sudamericanos mencionados recibieron las cuatro quintas partes de los refugiados políticos de postguerra de Europa (Senkman L., 1985; 121).

La estadística argentina oficial de inmigraciones menciona que en cinco años (1947-1951) inmigraron al país 16.481 Yugoslavos, mientras que 6.156 emigraron, es decir el saldo fue de 10.325 (Cuadro 2). El punto culminante fue registrado en el año 1948 y se debe a la inmigración simultánea de refugiados políticos de Italia y Austria; mientras que el número para el año 1949 se debe sobre todo a la inmigración de refugiados de Austria pues los últimos transportes mayores se efectuaron en los principios de ese año. Siendo que el servicio argentino de inmigraciones registraba todas las llegadas de Yugoslavos y no solamente de los refugiados políticos, la diferencia en el número de los inmigrados efectivos relativamente grande; alcanza aproximadamente 6.000 personas si lo comparamos con los datos de las Naciones Unidas sobre el número de personas desterradas de Yugoslavia por distintos países. El análisis de inmigración ha demostrado que la proporción entre los inmigrantes Eslovenos y Croatas es equivalente.

Cuadro: Distribución de Yugoslavos por sexo en las provincias en el año 1960

Provincia	Total	Hombres	%	Mujeres	%
Buenos Aires	21.731	12.593	58,0	9.138	42,0
Santa Fé	3.171	2.129	67,1	1.042	32,9
Chaco	1.707	1.086	63,6	621	36,4
Córdoba	1.529	1.015	66,4	614	33,6
otras	8.523	5.516	64,7	3.007	35,3
Total	36.661	22.339	60,9	14.322	39,1

La mayor parte de los inmigrantes yugoslavos de postguerra se establecieron en la zona metropolitana de Buenos Aires, lo que está relacionado con la estimulación de la industrialización y abandono de la agricultura por parte del gobierno de Perón. Pues el censo registró que hasta el 59,3% de Yugoslavos se encontraban en la provincia de Buenos Aires (Cuadro 2). En el Gran Buenos Aires había 17.246 (o casi la mitad) de Yugoslavos, de esto 9.672 (56,1%) hombres y 7.547 (43,9%) mujeres. En el Distrito Federal habitaban 5.165 Yugoslavos es decir el 14,1% del número total. Si comparamos estos datos con el modelo general de población de los habitantes argentinos en el año 1960, se detectan grandes diferencias para la zona del Gran Buenos Aires, donde entonces vivía el 33,6% de Argentinos, mientras que la participación de Yugoslavos fue del 47,0%. La participación de Yugoslavos en la capital (Distrito Federal) fue tan solo de un 0,7% menor de la participación de Argentinos.

Por supuesto, estos números absolutos están lejos de la realidad. La causa radica en la metodología misma del censo, que registra solamente a los inmigrados por el país de nacimiento. La otra causa es la presencia de un gran número de refugiados políticos, que seguramente por razones políticas han negado su origen yugoslavo. Esto es evidente en la pirámide de edad de los Yugoslavos en el censo del año 1960 (Cuadro 3). La mayoría lo ocupaba el grupo de entre 50 y 74 años de edad, mientras que los menores de 50 años eran solamente el 14,8%, lo que es evidentemente demasiado poco, si sabemos, que el grupo más numeroso de refugiados políticos tenía al llegar a la Argentina menos de 30 años. Por lo tanto es prácticamente imposible determinar con precisión el número real de los inmigrantes yugoslavos y sus descendientes, aunque se tomaría en cuenta el grado de crecimiento natural de la población argentina. Como después del año 1960 la inmigración de Yugoslavos a la Argentina se detuvo prácticamente, en el país el número de personas nacidas en Yugoslavia es hoy día relativamente bajo. Pero según el origen étnico hay seguramente aproximadamente 150.000 personas.

Paq. 60-61.

* Zvezdar Svobodne Slovenije, 1951; Slovenci v Argentini, Buenos Aires, Paq. 231-234.

LJUDOVIC - RAKOVEC S., 1950; Slovenaki izseljenci. Geografski pregled predvojnega stanja. Geografski vestnik XXII, Ljubljana, Paq. 3-58.

STAVIČIČ, 1951; La Inmigración Yugoslava en Magallanes, Punta Arenas.

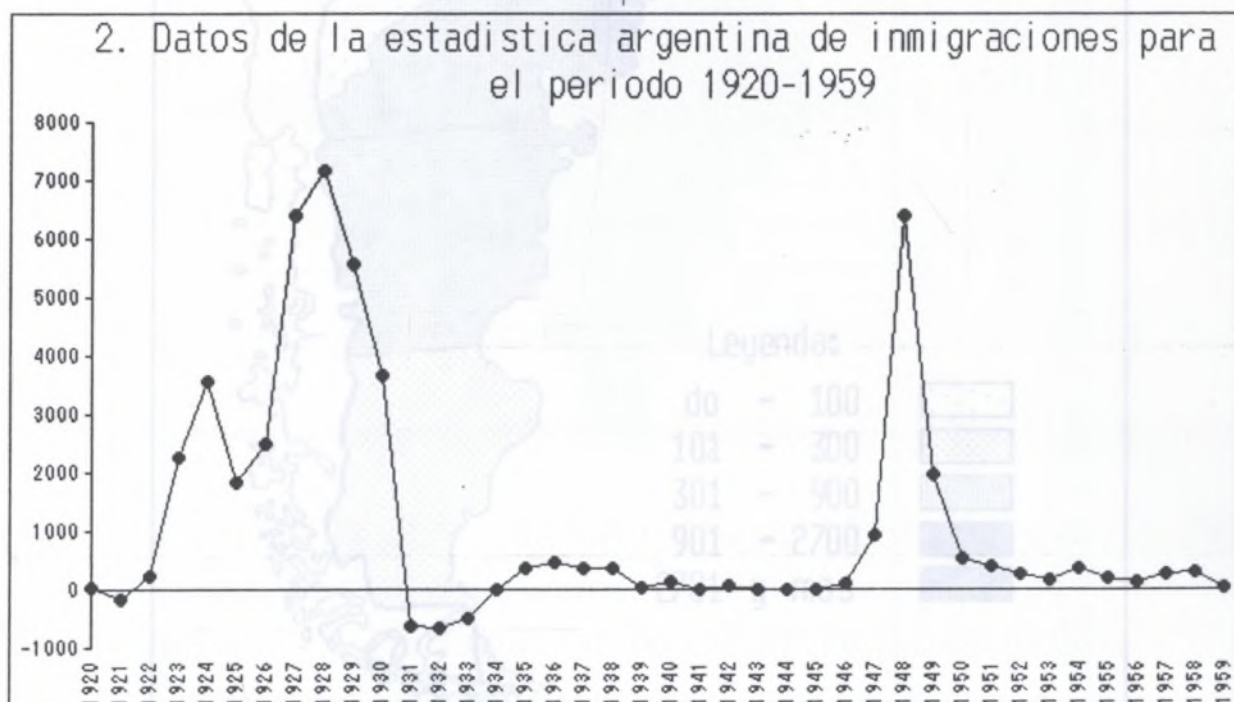
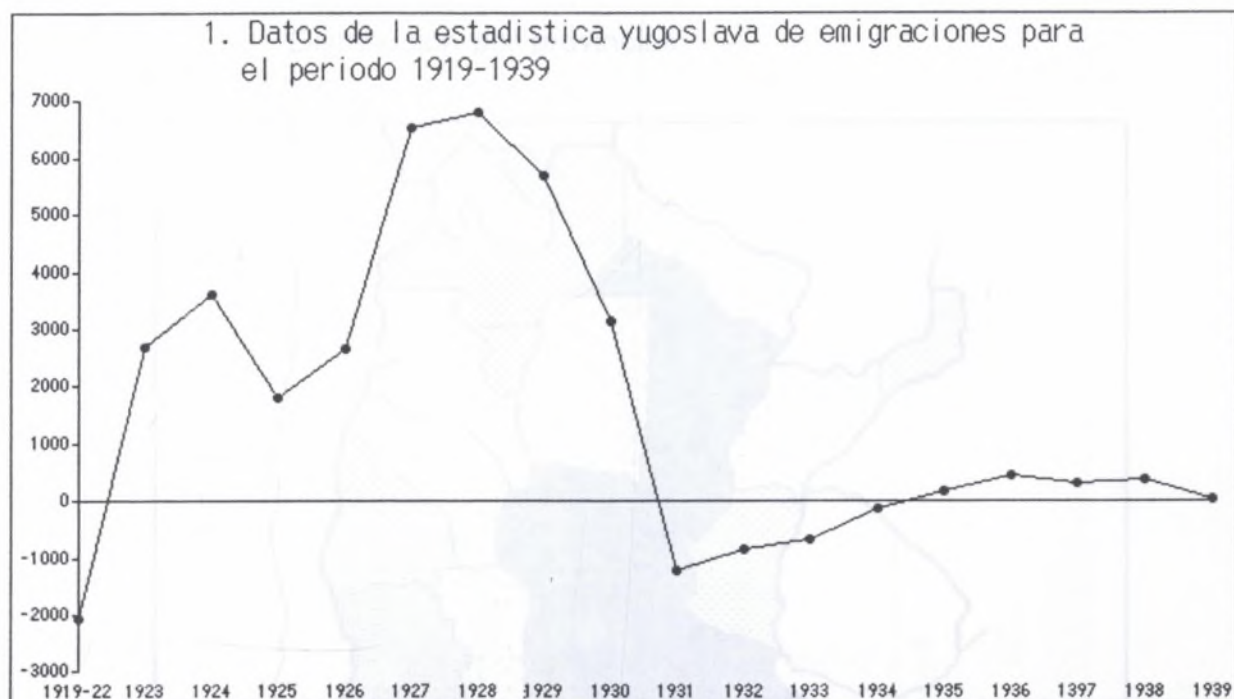
STAVIČIČ, 1951; Vpliv slovenskih selitev na razvoj mesta Punta Arenas, tesis doctor. en la Universidad de Chile, Santiago.

STAVIČIČ, 1951; La Inmigración Yugoslava en Magallanes, Punta Arenas.

Referencias:

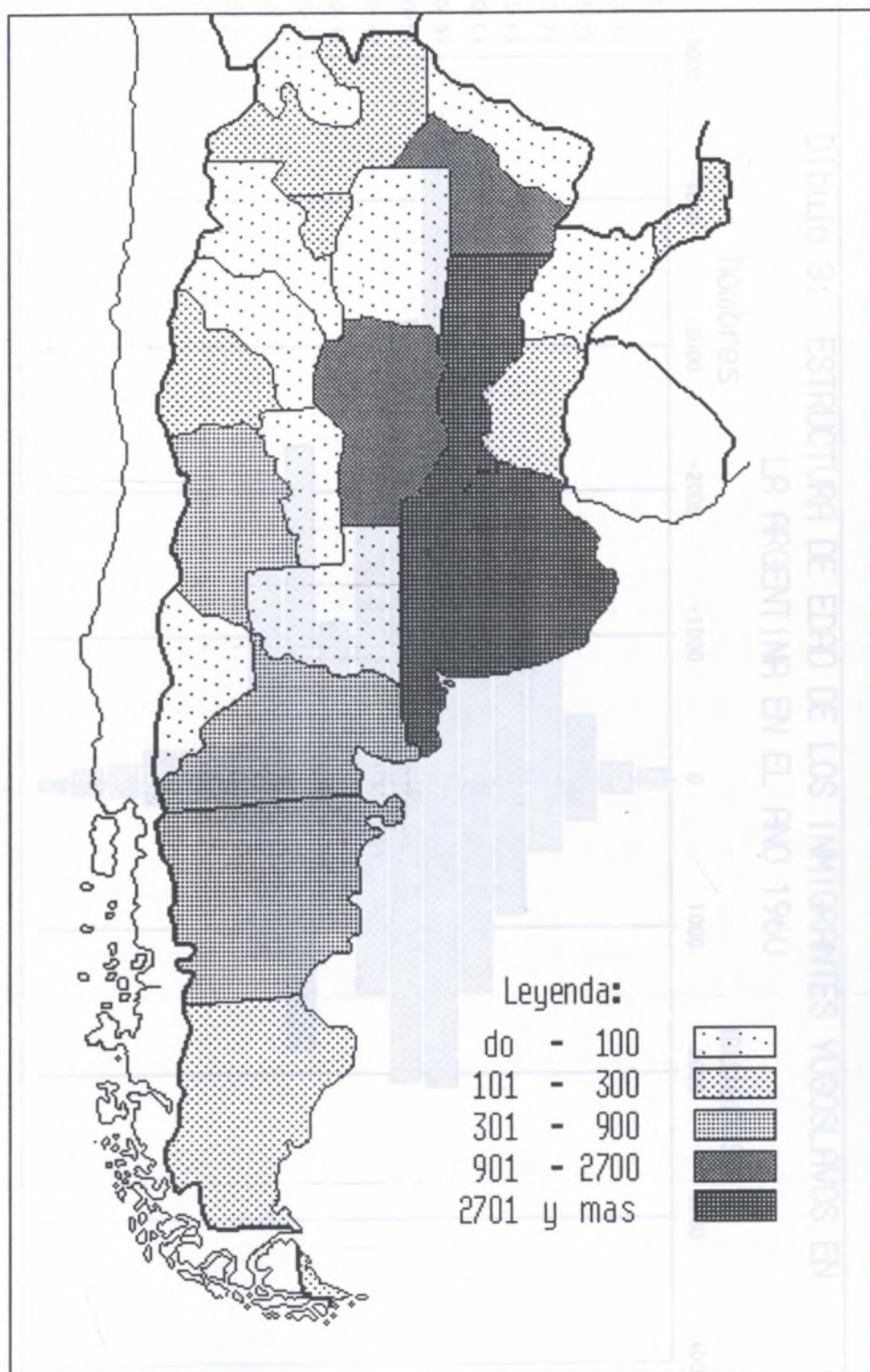
1. ANTIĆ L., 1987; Naše izseljeništvo u Južnoj Americi i stvaranje jugoslovanske države 1918, Zagreb.
2. BONAČIĆ - DORIĆ L., 1941 - 1946; Historia de los Yugoslavos en Magellanes, Punta Arenas.
3. BORSODORF A., 1986; Dalmatinische Einwanderer am Rande der Welt, Österreichische Osthefte, Ano 28, 4, Viena, pag. 426 - 439.
4. CHMELAR H., 1974; Hohepunkte der österreichischen Auswanderung, Viena.
5. DERADO K. - ČIZMIĆ I., 1982; Naši iseljenici s otoka Brača, Zagreb.
6. ENGLISCH K., 1913; Die österreichische Auswanderungsstatistik, Statistische Monatschrift, Neue Folge 18.
7. GENORIO R., 1988; Slovenci v delavskem gibanju Argentine v obdobju med obema vojnama, Migracijske teme, Ano 4, Numero 1-2, Zagreb, Pag. 187-193.
8. HLADNIK J., 1949; Slovenci v Argentini nekdanj in danes, Koledar Svobodne Slovenije, Buenos Aires, Pag. 60-64.
9. Koledar Svobodne Slovenije, 1951; Slovenci v Argentini, Buenos Aires. Pag. 231-234.
10. LIPOGLAVŠEK - RAKOVEC S., 1950; Slovenski izseljenci. Geografski pregled predvojnega stanja, Geografski vestnik XXII, Ljubljana, Pag. 3-58.
11. MARTINIĆ M., 1987; La inmigracion yugoslava en Magellanes, Punta Arenas.
12. MISLEJ I., 1987; Prispevek slovenskih arhitektov k razvoju mesta Buenos Aires, Tesis Doctoral en la Universidad Edvard Kardelj de Ljubljana.

Dibujo 1: MIGRACIONES NETO DE YUGOSLAVOS A LA ARGENTINA

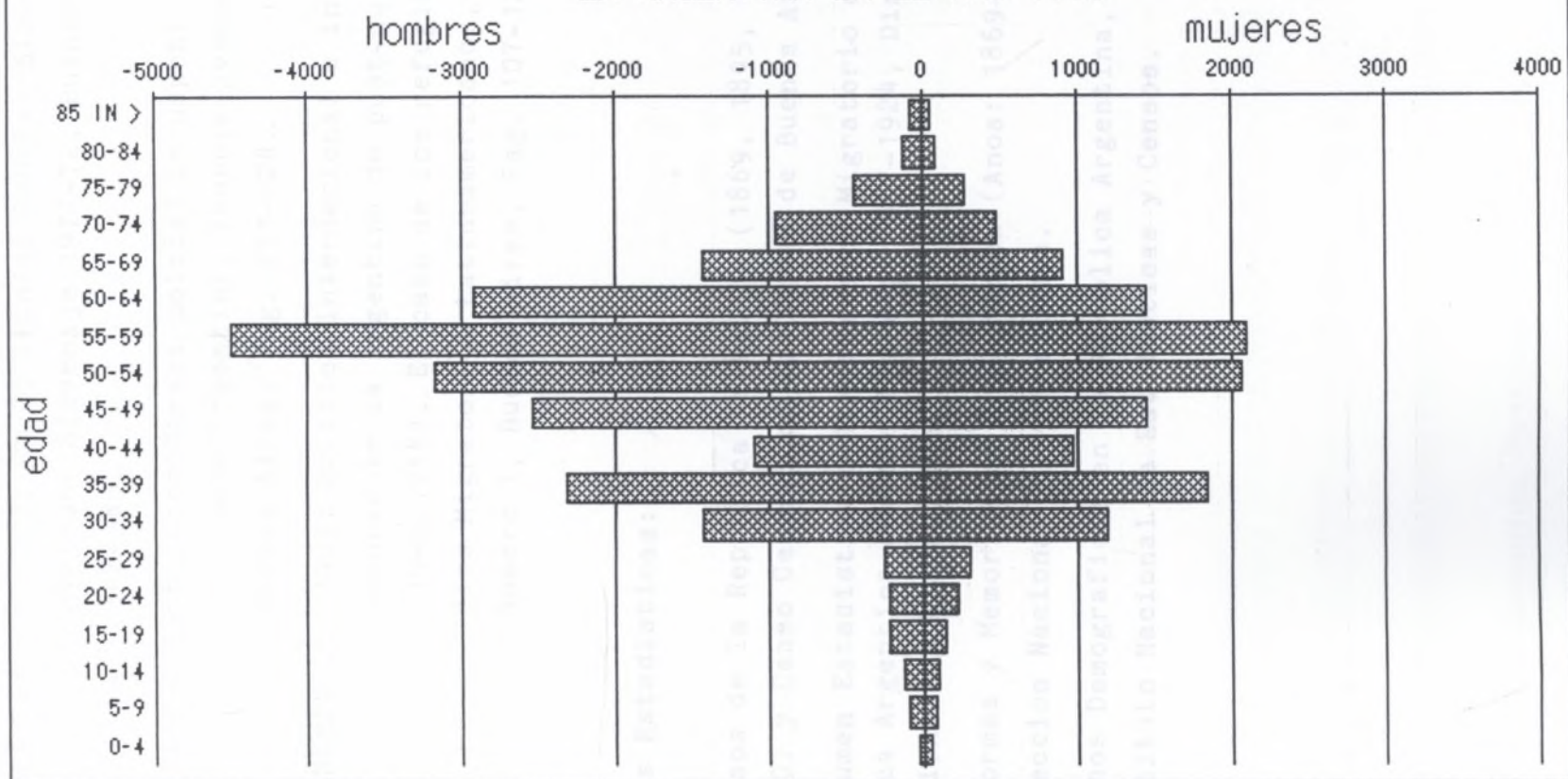

Dibujo 2: YUGOSLAVOS EN LA ARGENTINA EN EL AÑO 1960

Distribucion por provincias

Dibujo 3: ESTRUCTURA DE EDAD DE LOS INMIGRANTES YUGOSLAVOS EN LA ARGENTINA EN EL AÑO 1960

13. PERNIŠEK F., 1973; Ob 25 letnici Društva Slovencev, Zbornik Svobodne Slovenije 1971-72, Buenos Aires, Pag. 347-380.
14. RANT P., 1956; Gospodarski položaj in uspehi povojne emigracije v Argentini, Zbornik Svobodne Slovenije, Buenos Aires, Pag. 217-224.
15. SENKMAN L., 1985; Politica internacional e inmigracion Europea en la Argentina de post-guerra (1945-1948). El caso de los refugiados, Estudios Migratorios Latinoamericanos, Año 1, Numero 1, Buenos Aires, Pag. 107-125.

Fuentes Estadísticas:

1. Censos de la Republica Argentina (1869, 1895, 1914, 1947, 1960) y Censo General de la Ciudad de Buenos Aires (1936).
2. Resumen Estadístico del Movimiento Migratorio en la Republica Argentina durante los años 1857-1924, Direccion Nacional de Migraciones.
3. Informes y Memorias de Inmigracion (Años: 1869-1954), Direccion Nacional de Migraciones.
4. Hechos Demograficos en la Republica Argentina, 1954-1960, Instituto Nacional de Estadísticas y Censos.

AMERICAN STUDIES ASSOCIATION

CANADIAN ASSOCIATION FOR AMERICAN STUDIES

Workshop: Post World War II Migration to Americas

Rado Genorio*

**CHARACTERISTICS OF THE DEVELOPMENT OF THE SLOVENE
SETTLEMENT IN BUENOS AIRES**

*** Institute of Geography of the University Edvard Kardelj of Ljubljana**

International Convention, November 2 - 5, 1989, Toronto, Canada

Both the processual and structural aspects must be taken into consideration in the geographical study of spatial models of settlement by immigrant ethnic groups in urban areas. The first directs attention to the establishment of new and the changing of existing spatial structures, the second to the comprehension of regionally differentiated spatial models of basic functions of the existence of individual groups of urban inhabitants. According to geographical theory these processes and structures are a reflection of the same kind of spatial treatment of social groups, in which structures are only a momentary cross-section of the state of development. Consideration of the first and the second aspects represents a step forward from the classical and descriptive treatment of the merely statistical physiognomical structure of urban systems (Genorio, 1985:58). Immigration to the regions of destination is not some kind of completed or concluding spatial action but rather triggers a new wide variety of different forms of mobility, which have an influence on the geographical changes of these regions. Each immigrant ethnic group in the sense of a social geographic group thus changes the space of its new settlement in its own particular way and participates in the creation of a new spatial-interactive system.

The present survey, which is based on empirical research in areas of Greater Buenos Aires with large concentrations of Slovenes, provides basic characteristics of the spatial treatment of individual groups (pre-war and post-war), from the beginning of mass immigration in the 1920s to the present-day settlement structure. The development of settlement described here, which has helped to create the present-day image of Buenos Aires, is more understandable when the objective circumstances in Argentina after the arrival of the immigrants and the social geographic characteristics of the Slovene group are taken into consideration.

From the beginning of immigration Buenos Aires has been the main settlement center for Slovene and other Yugoslav immigrants in Argentina and South America as a whole. Although the majority of Slovene immigrants came from the countryside they sought their livelihoods in this fast developing city. Their emigration to Argentina in the case of the two largest groups occurred when events at home forced their departure and thus they also had many initial difficulties in the search for suitable employment and place of permanent settlement. They arrived at a time when they were not wanted elsewhere and in a world with which they were totally unfamiliar, given the absence of Slovene immigration from the period before the First World War.

The first larger group of immigrants from the Slovene Littoral (Primorsko) settled in Buenos Aires in the La Paternal quarter. In the second half of the 1920s they were followed by others and soon La Paternal became entirely "Slovene". Before 1930 this first large and clustered immigrant colony numbered about 500 Slovenes (Lipoglavšek-Rakovec, 1950:35). A considerable number were still located in the neighboring quarters such as Villa del Porque and Chacarita. However La Paternal was the true ethnic center, where Slovenes from the neighboring quarters also gathered in their spare time. The sound of Slovene could be heard on all the streets and even the Argentine merchants there gradually learned to do business in Slovene (Hladnik, 1949:61). The nucleus of the combined colonies was located to the north of San Martin Avenue, between two railway lines which joined the city center with the northern and northeastern outskirts in the direction of Villa Devoto. To the east was the large Buenos Aires cemetery Chacarita, to the west were public institutions (hospital, university faculties and laboratories). The clustered and almost entirely Slovene blocks around the railway station La Paternal were joined together by the following avenues and streets: Warnes, M.R. Trelles, Garmendia, Donato Alvarez, Paz Soldan, Punta Arenas, Bauness, Avenida del Campo, Osorio and others (see Figure 1). The majority of newly founded Slovene institutions, which typically had all been transferred from their original environment, where facism had prevented their further growth and expansion, were also located in this area. The majority of the immigrants lived in rented apartments, often with a number of people occupying the same room, and were employed in nearby factories and in construction and municipal jobs. The main local characteristics for the settlement were: relatively cheap rental accomodation, the nearness of the railway station with its connection with the city center and places of work, construction activity with a great deal of corresponding job opportunities in the immediate vicinity, expansion of built up areas and a large and powerful community with institutions which looked after the employment and accomodation of the new arrivals. La Paternal represented a point of departure for the development of the community of immigrants from the Littoral and the continued settlement of Slovenes "on the edge of Buenos Aires".

The Slovene immigrants from Prekmurje continued to settle in the area of Avellaneda (outside the capital or federal district), which legally did not belong to Buenos Aires, but formed a clustered community with it, divided from the capital only by the river Riachuelo. They found employment in the meat-packing industry and just like their compatriots in La Paternal formed a community, which although only

a tenth the size of La Paternal, was likewise tied to rented apartments in the vicinity of the regions of work. The apartments were less comfortable than in La Paternal but they were, due to their location in the industrial area with factories and warehouses for overseas commerce, much cheaper. In the 1920s there were about 1500 Slovenes in the region of Avellaneda, of which about half were from Prekmurje, who in contrast to the others represented a true community and have been preserved as a community to this day. Other Slovene immigrants in Avellaneda were institutionally tied to the La Paternal community.

The lower qualificational structure of the immigrants, whose origins were in a predominantly rural environment, ensured a continuous flow to the community; however the world economic crisis at the time, which strongly affected also the Argentine economy, in fact made impossible permanent settlement. Many people left for the interior of the country as seasonal laborers. A number of them were dispersed throughout the vast country, while some returned at the end of the seasonal work to La Paternal and looked for new opportunities.

After the initial difficulties with employment and finding a suitable place of residence, at least a certain number of the immigrants succeeded in accumulating modest savings such that they could begin thinking about acquiring their own home. The relatively cheap neighborhoods for building were on the city outskirts.

In the 1930s they began to build their own single-family dwellings in the city suburbs. This building activity gradually increased especially in the second half of the thirties, when the economic opportunities in Argentina improved somewhat and the first immigrants were joined by their family members (wife, children). The original colony in La Paternal gradually emptied and numbered only a few hundred Slovene immigrants just before the war. Along with the immigrants the Slovene institutions also moved out and the first Slovene homes in Villa Devoto were built just before the war, while the immigrants from Prekmurje built homes in Bernal, where most of the people from Avellaneda also moved. Only a small group ensured permanent settlement in La Paternal by building their own homes. Those who remained were involved in trade, catering, tailoring, and shoe-making (Lipoglavšek-Rakovec, 1950:35).

Just before the war the largest community of immigrants was in Villa Devoto, which was based on the modest savings of the at that time Slovene working class (Genorio, 1986:40). It also had some intellectuals, who provided for the cultural and educational activities in the community. The workers printed their own newspapers and magazines to propagate their class ideas and called for a struggle against the fascists. Assistance from the home country was necessary for active work in the field of culture and education, especially in the maintenance of school courses. All these activities taken together

contributed to a true sense of belonging to Yugoslavia, for which a number of immigrant Slovenes made great sacrifices during the time of the National Liberation Struggle and in the years of the post-war reconstruction, until the Peron Government dissolved all organizations because of their internationalist activity (Genorio, 1986).

The district of Villa Devoto has right up to the present time preserved the characteristics of an ethnic center (Figure 2). Thus due to the tenacious Littoral perserverance at least a part of the once numerous community has been preserved, although many Slovene values in the face of objective economic and political circumstances have disappeared and are impossible to trace in the third and fourth generations. Analyses confirmed the original assumption about the structure of the community in Villa Devoto, which has been preserved also because in was in some sense organized over many years as a political emigration. In contrast to the post-war Slovene political emigration the pre-war immigrants from the Littoral gained no protection from Argentine society, which was one of the most important reasons for its assimilation. To this very day a portion of the immigrants from Prekmurje in Bernal, who have developed their relations inside the community according to the protestant ethic, has also been preserved in the sense of an immigrant ethnic community.

In both cases the development of the emigration shows forms of dispersed settlement on the city outskirts, but with central colonies in Villa Devoto and Bernal. A slight rise in the standard of living and ethnicity are key factors in the establishment of both colonies. The process of establishment was completed sometime before the outbreak of the Second World War, when the community stabilized also in the sense of the choice of a permanent residential area.

The settlement of the post-war Slovene political immigrants (a general characterization for the immigrants after the Second World War), due to the way it was organized, took place somewhat differently, although the apparent forms of this process themselves did not differ essentially from those which we noted for the pre-war community. However the development of the emigration of the latter moved in different directions of the entire environs of Greater Buenos Aires. The majority emigrated to Argentina with the help of the International Refugees Organization (IRO) and the mediation of the clergy and the leadership of the Slovene political emigration. For the newcomers was organized first of all hotel accomodation in the very center of the city for a few weeks. From there they then moved to cheap rental houses and apartments in the surrounding municipalities: Lanus, La Matanza, Moron, General San Martin, and Vicente Lopez. Some of them stayed

in the area of the urban municipalities or the capital city. The leadership of the Slovene political emigration tried to get the refugees also in Buenos Aires to form clustered settlements. Refugee priests, who were allotted individual Argentine church institutions, were of great help in this process. The desired clustered settlement with limited contact with Argentine society was accordingly achieved.

After a short-term stay in a hotel, the immigrants then moved temporarily to rented apartments in the municipalities outside the city. For this purpose the Slovene priests rented large apartment houses where several families could stay together. Planned settlement was directed towards all suburban municipalities, but with a greater intensity in the direction of the western railway, where at that time industrial activity was expanding. The most probable reason for the greater settlement in these areas (San Justo, Ramos Mejia, and Castelar) was the availability of jobs. Employed workers provided apartments in the vicinity and helped find suitable employment for later comers. All the same at the beginning there arose a bigger problem than the search for suitable employment, since landlords required also some form of guarantee along with the monthly rent (KSS, 1951:233). Irrespective of the initial difficulties in the search for suitable accommodation, at the beginning of the 1950s settlement nuclei had already taken form in the following suburban towns: Lanus, San Justo, Ramos Mejia, Castelar, San Martin, Carapachay and Berazategui. In the region of the urban municipality of Buenos Aires there was a greater presence especially in Liniers, around the street Ramon Falcon, where even today the headquarters of the central institution of Slovene political emigration in Argentina is located. The original development of the settlement, based on rented apartments in the wider area around the city, represented the basis for later permanent settlement in these places, which developed further into the wide rural hinterland of the city along the railway branches which connected these areas with the city center. These paved the way for the development of suburbanization, which already in the 1950s and 60s connected these places with the built up areas of the fast growing metropolis. Slovenes were participants in this process from the very beginning in practically the entire suburban belt, especially along the western and southwestern railway spurs.

Clearly the price of rental accommodation and the lower price of building sites and their accessibility to available jobs were key factors in the migration to suburban regions. In the direct hinterland of the city center there were not enough inexpensive apartments available, as there were, for instance, in the case of Toronto, Canada, where the

post-war Slovene political refugees after a year's obligatory work in the interior of the country continued to occupy empty apartments in the immediate hinterland of the business center and with this succeeded the former population (Genorio, 1985: 60). Then when the idea of returning to the homeland in the near future was more or less abandoned, their endeavors were directed more towards the building of their own one-family houses in clustered settlements inside the Slovene community. The opportunities for this kind of building were limited to the inexpensive building sites in the wider rural hinterland of Buenos Aires. While the origins of residential mobility in Toronto were in the housing fund near the business center, in this case they were on the city outskirts. In the Toronto case Slovene households gradually moved in the direction of the city outskirts; in Buenos Aires they developed their housing activity in the suburban regions, which only later became a physical part of the metropolis. This was characteristic of the majority of Argentine cities. Poor immigrants continued to settle in suburban settlements, where many live in extreme poverty and remain permanently tied to the barracks type of urban quarter. In the face of profound crisis after 1960 this type of urban neighborhood also developed in Buenos Aires, in which more than a million inhabitants of the metropolis live. Slovene political refugees arrived at a time when opportunities for employment and good wages were better than they are today. This made it possible for them with the purchase of their own parcels and self-help building activity to achieve already in the middle of the 1950s a suitable standard of accommodation and to later increase their status.

An illustrative example of a clustered settlement of the numerous post-war Slovene communities along the outskirts of Greater Buenos Aires is the establishment and development of Slovene Village (Villa Esloveno) in Lanus. The idea of a clustered settlement of political refugees in this southwestern suburban municipality was conceived already in 1947. With this purpose in mind and through the mediation of the clergy from Lanus, lower quality plots of land which were prone to flooding during heavy rains were purchased in rural regions of traditional stock farming. Like the majority of suburban municipalities, Lanus also developed along the railway station, which connected the city with the agrarian hinterland. The purchased holdings were on the western edge of the municipality and near the railway station Remedios de Escalada.

The first settled Slovene community of the post-war political immigrants was the community in San Juan. Slovenes settled here already at the end of the 1940s. The price of building parcels in 1949 amounted to about 300 pesos, which at that time meant about ten average worker monthly wages. The size of the parcel ranged from 300-500 m². The entire holding was further divided into nine blocks of the traditional colonial type. Immigrants set up provisional barracks and arranged communal facilities for the holdings. By staying in provisional barracks they eliminated paying high rents, which represented the highest family expenditure. From

these provisional barracks they began the gradual building of brick houses: first bedrooms and small kitchens, then other kinds of rooms, some of them even on the upper storeys. They also developed their own kind of self-help system which was known also in the construction of homes of the pre-war Slovene community in Villa Devoto. The work was entrusted to groups of Slovene builders who pooled their experience and earnings in building gained from supplying the needs of the Argentine population. The entire community helped in the building, which made the work on the houses significantly cheaper. The value of the entire region as well as the neighboring, still unbuilt parcels, automatically grew.

From this purely Slovene nucleus the network of streets widened and in a few years the settlement became a new part of the municipality of Lanus. The nucleus of Slovene Village was the land for the parish church along the street El Cabezuelo (the name of the former "estancia" in this area), and on the opposite side of the street the parcel for the "Slovenski Dom" (Mislej, 1987:79). Not far away, along the Avenue San Martin, which used to be the only road in this region, Slovenes built their own homes on four blocks. According to the parish data, there were about 70 blocks in this framework, with about 12,000 residents, of which there were 110 Slovene families with 540 members. The Slovene families there averaged about five members each, which was considerably more than that of the pre-war communities of immigrants. Only a third of the inhabitants of Slovene Village belonged to the first generation, while the others were born in Argentina. Among those born in Slovenia (a total of 175 people), immigrants from Dolenjska (62 people) and Gorenjska (47 people) predominated. Others hailed from the remaining Slovene regions. Regional origins of this community are practically identical as for all Slovene political refugees in South America. Inside Slovene Village settlers grouped together according to their regions of origin, e.g. natives of Dolenjska kept together, as did natives of Gorenjska (Figure 3). All the same the community of Slovenes was that which formed the entire new colony and gave it its own unique stamp. The incorporation of other civilizational characteristics contributed to the development of its own unique urban form, which differed from other neighborhoods and in appearance also showed some typical Slovene features.

One of the most numerous and clustered settled Slovene communities of the post-war political immigrants was the community in San Justo (municipality of La Matanza), which arose as a result of a strong migrational flow south from the western railway (Ciudadela - Ramos Mejia - Haedo - Moron - Castelar). Employment opportunities in the numerous industrial branches and crafts located alongside the western railway axis attracted the greatest numbers of post-war immigrants. Later on a number of Slovene enterprises were also founded, developing from small crafts workshops and employing a considerable number of Slovenes. The first settlers assisted later comers by providing apartments for rent and offering assistance in finding

employment. There was a mutual recognition and sense of union between the so-called "Italian" and "Austrian" Slovene refugees. The purchase of building sites was directed towards the immediate hinterland of San Justo, where people gathered together on Sundays. In the face of such a large presence of Slovenes the Slovene clergy was also brought into the parish

church. Apartment construction towards the end of the 1940s and the beginning of the 1950s took place primarily to the south of the San Justo center along the Hipolito Yrigoyen road and roads parallel to it and south of Almafuerde along the main arteries joining this region with the city. A smaller center of settlement was founded in Tablada, but it belonged to the San Justo community. On Hipolito Yrigoyen, just two blocks from the centre of San Justo, the community bought a parcel of land (844m²) and building which in 1956 after being renovated was turned into "Slovene House". The house and the nearby parish church became the focus of activity of the community which settled in the vicinity (Figure 4). The majority of the residents were employed in industry and crafts. As in the case of the Slovene community in Ramos Mejia, Slovene-owned enterprises also played an important role, which is shown in the ownership and siting of large enterprises and larger crafts workshops, some of which achieved a leading role in Argentina (wood processing plants, paper industry), while at the same time having plants in the interior of the country. Slovenes are employed in management positions as well as in production and the enterprises thus influence the preservation or the re-orientation of the Slovene settlement in the town itself and elsewhere in Argentina where their individual plants are located.

A similar characteristic in the flow of migration can be noted also in other cases, which do not basically differ from the two mentioned, except perhaps in intensity, while the organizational models of the community were transferred in their entirety and established in the new place. Among the locational factors job opportunities, accessibility, inexpensive land for building houses, the nearness of public and religious institutions, etc., were the primary ones. Their own institutional network was more a consequence than a cause of this manner of settlement (Velikonja, 1985). Each community existed as a nucleus with a Slovene House and one-family houses around it and bound the more dispersed smaller groups and individuals. A special case was Slovene Village in Lanus, which was the only example of a settlement resembling an ethnic ghetto.

One of the major preoccupations of the newcomers in the first half of the 1950s was the buying of building sites. Thus the entire community of post-war immigrants in 1955 already had within its collective possession about 1000 parcels and had constructed about 500 one-family dwellings (Rant, 1956: 219). If we take into account the fact that the community numbered about 6000 immigrants and about 1200

families, it is evident from the above figures that there was a spatial stabilization and in the following years they were actively involved in the construction of their own institutional networks with homes in colonies and with the activation or intensification of various cultural and educational, religious, political, social and other activities within the community. In this respect they took on a leading role among all such immigrant Slovene communities throughout the world. The basis of such a swing was the presence or rather concentration of a clerical, political, and social elite, which was a leader among the Slovene political emigrations abroad. Via their local Slovene Houses they bound the activity of the entire community to the central Slovene House on Ramon Falcon street, which was located in the capital and which was the seat of the religious, educational and political institutions of emigration.

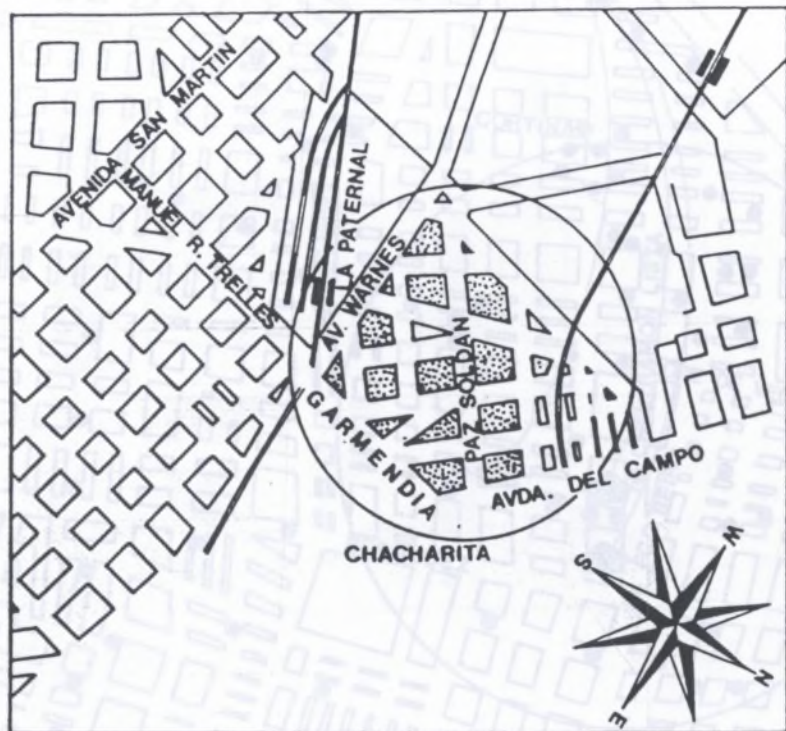
The present-day spatial distribution does not show any substantial divergences from that of the 1950s. The only difference is that the nucleus of the settlement of Slovene immigrants in Buenos Aires is no longer in the suburban municipalities, but in the center of the urbanized megalopolis, which after 1960 expanded more intensively into the pampa. Certainly today due to the predominance of the second and third generations of immigrants, settlement is more dispersed than in the 1960s, but not nearly so much as in the case of Toronto. The relative mobility of Slovene households and their close attachment to the ethnic community preserve their basic form of settlement even today. The original communities still remain in the places of their first settlement and also the relative sizes of individual communities remain essentially unchanged.

Thus we can consider as stable communities with the strong inclusion of descendants of immigrants primarily those which are located in the western region of the great city; in the southwest this is mainly Slovene Village in Lanus, while in the north this community is in San Martin and in the additional community of immigrants from Venetian Slovenia. Their numbers enable different kinds of participation in the preservation of ethnicity. However reality also shows a gradual fusion, despite the numerous and various efforts to preserve ethnicity from generation to generation. Smaller groups are on an inevitable path towards assimilation, since those born in Argentina cannot escape their birth as an element of social conformity. A comparison with the pre-war community, which has been largely assimilated, is worth making. The once strong Slovene community in Villa Devoto has been preserved due to its former numerousness and also because it was in some sense organized as a political emigration. It has no institutional ties whatsoever with the post-war political emigration due to political, ideological and historical reasons. Each of the two basic communities operate as a whole and builds its system of relations within its own community on the basis of mutual exclusion, which is surely the only example of its kind in all the Slovene communities in the world.

References:

1. GENORIO R., 1985: Mobilnost in način poselitve slovenskih gospodinjstev v Torontu, Geografski vestnik, LVII, Ljubljana, p. 57-64.
2. GENORIO R., 1986: The Slovene Immigrant Community in Argentina Between the Two World Wars, Slovene Studies, Edmonton, Vol. 8, Num. 2, p. 37-42.
3. HLADNIK J., 1949: Slovenci v Argentini nekdanj in danes, Koledar Svobodne Slovenije, Buenos Aires, p. 60-64.
4. KOLEDAR SVOBODNE SLOVENIJE, 1951: Slovenci v Argentini, Buenos Aires, p. 231-234.
5. LIPOGLAVŠEK-RAKOVEC S., 1950: Slovenski izseljenci. Geografski pregled predvojnega stanja, Geografski vestnik XXII, Ljubljana, p. 3-58.
6. MISLEJ I., 1987: Prispevek slovenskih arhitektov k razvoju mesta Buenos Aires, Doctoral dissertation, Ljubljana, Manuscript.
7. RANT P., 1956: Gospodarski položaj in uspehi povojne emigracije v Argentini, Zbornik Svobodne Slovenije, Buenos Aires, p. 217-224.
8. VELIKONJA J., 1985: Las Comunidades Eslovenas en el Gran Buenos Aires, Estudios Migratorios Latinoamericanos, Vol. 1, Num. 1, Buenos Aires, p. 48-61.

Figure 1: The area of the first Slovene settlement in Buenos Aires

 Blocks with a Slovene presence before the Second World War

Figure 2: The ethnic settlement of the community of pre-war Slovene immigrants in Villa Devoto

Figure 3: Regional origins of Slovene immigrants in Slovene Village in Lanus

Figure 3: Regional origins of Slovene immigrants in Slovene Village in Lanus

Figure 4: The ethnic settlement of the community of post-war Slovene immigrants in San Justo

